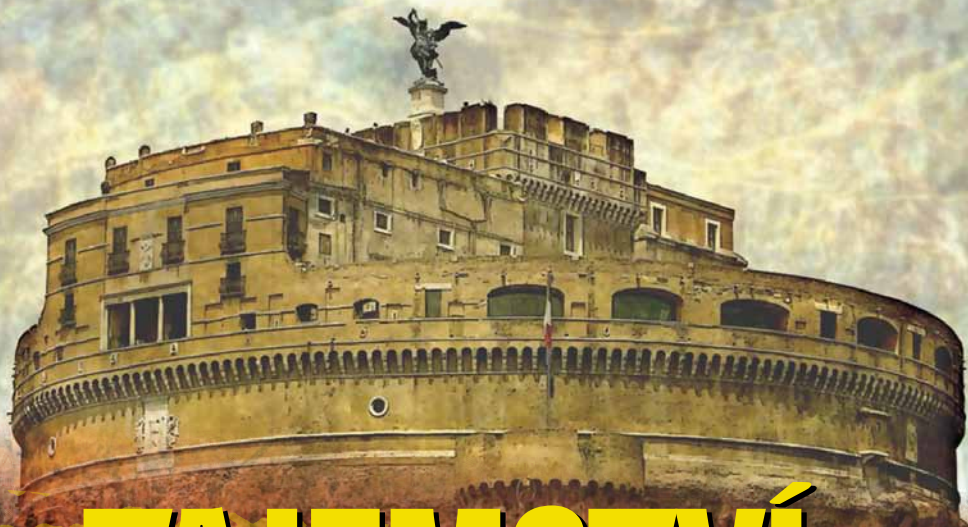

**MIK
PETERMAN**

TAJEMSTVÍ PAPEŽOVY KNIHOVNY

Osudové proroctví

religionisticko-historický román

UFITA

MIK
PETERMAN

**TAJEMSTVÍ
PAPEŽOVY
KNIHOVNY**

Osudové proroctví

**MIK
PETERMAN**

**TAJEMSTVÍ
PAPEŽOVY
KNIHOVNY**

Osudové proroctví

religionisticko-historický román

UFITA 2012

© Mik Peterman, 2012
Translation: UFITA 2012

ISBN 978-80-260-2650-1

volně inspirováno knihou:

Josef Ratzinger
Einführung in das Christentum,
Vorlesung über das Apostolische Glaubensbekenntnis
Kösel-Verlag, München, 1968

„...ani svatá, ani katolícká...”

*věnováno všem,
kteří jsou připraveni přijmout pravdu*

– Prolog –

Samarkand – 27. října 1449

Snědý muž s narudlou jizvou na čele se přitiskl těsněji ke skále.

Míjelo ho poslední honosné spřežení kacířů do Kok-saraji – do Modrého paláce.

Tabulky s tisícem sluncí... šestnáct století... vířily mu myšlenky v hlavě. Ten kacíř má oči bystřejší než Hipparchos...

Omar vykročil zpoza skalního výčnělku a dál vystupoval svižně k severní straně obrovské kamenné observatoře s plochou střechou, hluboko zakouslou do temene vysoké hory. Vyhýbal se místům s ostrůvky prvního říjnového sněhu. Našlapoval nehlučně – až se dostal úplně k samé budově. Šikmo nad hlavou zářila do noční tmy dvě vysoká kamenná okna.

Noční chlad nevnímal.

Omar zahlédl v oknech prvního patra domu stín pohybujícího se hvězdáře. Počkal chvíli – byl ještě zadýchaný z dlouhého nočního výstupu příkrou kamenitou cestou ze spícího města pod Urgutskými horami.

Tichým krokem obešel celý dům, kam až mu to skála dovolila – *kde-pak vězí ten sluha?* Abd al-La své slovo dodržel. *Nikdo další už v domě není. Snad...*

Zastavil se pod jižní hranou vyvýšené prostorné terasy. Cítil příjemné vnitřní napětí, promasíroval si čelo a spánky. Jen pár kroků od cíle. Už jen pár kroků.

Rozhlédl se, žádný žebřík. Neviděl u domu ani žádný špalek. Nic, na co by mohl vstoupit při lezení na tu obrovskou kamennou terasu před mihotajícími okny.

Stále byl klid.

Chladný vánek ze severní strany pohoří se otíral o zdi domu a šumem podbarvoval Omarovo posvěcené konání.

Nikde se nehýbalo nic.

Ve svitu měsíce dobře viděl na široké spáry mohutných kamenů ve zdi pod terasou. Hledal si záchyty pro ruce i pro nohy.

Rozhlédl se... poslouchal...

Pravou ruku vystrčil nad hlavu, šátral a zachytil se ve spáře kamen-
né zdi.

Pomalů, potichu šplhal vzhůru.

Přes podrážky bot z měkké kůže cítil hrany vystupujících opracova-
ných kamenů, kousek za kousem se posunoval vzhůru k dřevěnému
zábradlí lemuujícímu terasu.

Do skály zabudovaný mramorový výtvar na terase mu připomínal
rozlomené kolo s podivnými kovovými a dřevěnými tyčemi, se svislými
závažími a podpěrami. *Je obrovitánský. Větší než barák. Tak tohle je ten
zázrak!...*

Byl už u zábradlí – zaslechl hlas.

Nerozuměl přesně.

Vytušil – starý hvězdář si zavolal sluhu k sobě. Ten přicupital po
schodech do pracovny. Krátce spolu rozmlouvali.

Pak už bylo ticho.

Úplné ticho, jenom ten severní vánek.

Za oknem se zase mihl starcův stín – usedal ke svým hvězdářským
přístrojům.

Omar se v tichosti přehoupl přes zmrzlá masivní prkna ohrazení
terasy. Napříč z jeho místa bylo dobře vidět na dvě vysoká oblouková
okna. Obě dřevěné okenice byly otevřené dokořán. Prošel podél toho
obrovského mramorového přístroje. *Bože – přes čtyřicet kroků na délku...
Podobně asi i na výšku... Neskutečné! Jak to tady jen mohli... Těžké dřevěné
dveře vpravo vedle oken byly zavřené.*

Omar se připlížil podél západní strany pracovny k oknům. Z vnitřku vyzařovalo světlo v neširokých pruzích, u okenic už byla tma.

Pravým otevřeným oknem Omar krátce a opatrně nahlédl dovnitř místnosti.

Velká hala. Monumentální kamenný krb uprostřed dlouhé stěny, robustní oheň plápolal a vyhříval prostornou pracovnu. Vedle sálajícího krbu směrem k oknům stála mohutná dřevěná police se silnými ručně psanými knihami v kožených deskách. Poblíž krbu a uprostřed místnosti vysoký hustý koberec.

Před levým oknem seděl starý Mongol.

Z jeho nemalé postavy, z jeho klidných a promyšlených pohybů, z jeho tváře, z jeho soustředěnosti vyzařovala moudrost, vznešenost. Rozhodnost a urozenost. Šedivý plnovous stejně tak narostlý jako jeho stříbřitě zbarvené řídké vlasy, drobný kulatý obličej, nevýrazný nos a ústa, vysedlé lící kosti. Jeho hluboké antracitové oči jiskřily zaujetím. Seděl oblečen do bohatě zlatem vyšíváného dlouhého teplého pláště na tmavém dřevěném křesle s opěrkami a zvýšenou zádivou částí pro pohodlné opření. Sedák, opěrky i zádivá část byly přehozeny hustou kožešinou z ussurijského tygra.

Hvězdář se teď nehýbal, seděl v mírném, shrbeném předklonu v ustrnulé, důstojné poloze a levou tvář měl přiloženou k jakémusi zvláštnímu přístroji. Omarovi připomínal čtvrtinu kovového kola s měřítky, jako viděl v obrovském mramorovém podání na terase před okny. Přístroj byl upevněný na těžkém stojanu postaveném hned mezi křeslem a masivním ebenovým stolem. Na stole spousta kovových přístrojů, měřítek a kružidel, spousta tabulek, papírů, per a inkoust.

Hvězdář se najednou pohnul a něco zapisoval ve světle plápolajících svící. Velké pětiramenné stojany se svícemi měl po obou stranách stolu.

Omar se sklonil a neslyšně se přesunul pod oknem. Viděl teď i na protější stěnu a na zbytek pracovny.

Na protější stěně byly připevněné tři měděné držáky s hořícími loučemi. Nikdo jiný v pracovně nebyl. V pravém rohu poblíž dveří stála druhá masivní police – o trochu menší než ta na knihy. Byly v ní naházené kovové a dřevěné hvězdářské přístroje. Uprostřed protilehlé

stěny byly otevřené velké dveře a za nimi bylo tušit schodiště z přízemního poschodí.

Ještě jednou se rozhlédl po místnosti, kam jen ze svého místa za oknem vidět mohl. Rozepnul si pomalu svůj dlouhý huňatý plášť. Na pravém boku měl připásaný krátký kyj z těžkého dubového dřeva, na levém boku se ukázala dlouhá zahnutá dýka.

Stařec v křesle se zase soustředěně zahleděl na svůj přístroj směřující k zářící hvězdné obloze. Něco na něm šteloval.

Omar se rozhodl a – vyrazil!

Skočil otevřeným oknem do místnosti.

V ruce svíral svůj masivní kyj.

Dva skoky a byl u starce.

Levou ruku prudce napráhl a – jal se udeřit hvězdáře do hlavy.

Hvězdář se překvapivým šramotem u okna vylekal.

Nečekaně se ještě více předklonil v křesle, hlava mu poklesla k tabulkám na pracovním stole.

Omarův kyj až na hlavu hvězdáře nedopadl.

Jeho ruka sledovala pokles starcovy hlavy a plnou silou strhla těžký stojan s kovovým přístrojem.

Kyj se zastavil o starcovo rameno.

Rachot padajícího stojanu se rozléhal celou místností.

Vylekaný stařec se začal nemotorně vztyčovat ve svém křesle.

Ruce mu podkluzovaly po spisech na stole.

Zkoušel to znova a znova.

Přehoz z tygří kůže na křesle mu podjížděl pod tělem, v ruce zašpičatělé kovové kružítko.

Ze spodní části domu se ozvalo vyděšené zavolání sluhy.

Po mramorových schodech k pracovně zněly rychlé kroky.

Hvězdář se vztyčil a nadechoval se k výkřiku.

Křeslo padlo s rachotem na kamennou podlahu a převrátilo se.

Pravá ruka Omarova podvědomě sáhla po dlouhé dýce s tmavou dřevěnou rukojetí vyzdobenou bronzovými a perleťovými intarziemi.

Nacvičeným táhlým pohybem zleva doprava přejelo blyštivé ostří hvězdářovo hrdlo.

Krev opakovaně vystříkla z pravé krční tepny na pracovní stůl – s vytřeštěnými očima a s pusou otevřenou k výkřiku se stařec sesunul k zemi.

Neozval se ani hlásek.

Omar na chvilku ztuhl. *Tohle jsem ale nechtěl... Tohle ne...* Hned si připomněl zaslechnuté volání sluhy a jeho rychlé kroky po schodech.

Sluha už byl v místnosti a s něčím dlouhým letí směrem k Omarovi.

Omar se vzpřímil.

Sluha se napřáhl a namířil ostrý hrot kovové tyče na Omarovu hrud.

Omar uskočil šikmo dozadu.

Sluha marně promáchl tyčí v prázdnotě a zavrával na levé noze.

Omar už byl zase ve střehu.

Sluha se s dlouhou tyčí nedokázal otočit rychle.

Omar přiskočil krátkým přískokem k vrávorajícímu sluhovi a – plnou silou mu vrazil dýku mezi lopatky.

Hlava sluhy se zvrátila v ramenech, ruce se rozletěly doširoka vzad, tyč s bodcem odletěla na zem.

Zapotácel se.

Podlomil se v kolenou a jeho tělo se klátilo obličejem na koberec uprostřed místnosti.

V domě nastalo ticho. Nic dalšího se už neozývalo.

Takhle si svou misi Omar nepředstavoval...

Několikrát se zhluboka nadechl. Rozhlédl se po místnosti.

V rohu za krbem byla ještě třetí police s knihami a na dalších dvou křeslech spousta počmáraných papírů. Obrázky a hvězdářské výpočty. Jinde už neviděl spisy žádné.

Krb plápolal a šířil teplo i světlo do celé místnosti.

Omar se prohrábl papíry na stole a na křesle. *Tabulky. Jeho tabulky. Jeho výpočty...* Některé papíry mu připomínaly tabulky s obrázky a výpočty, které mu ukazovali, které má přinést. Snažil se rychle všechny nastrkat do torny na svém levém boku. V knihách se nevyznal.

Prvních pár knih hozených do ohně začalo plameny v krbu dusit.

Omar se roztěkaně rozhlížel. Přiložil do krbu pár dalších polen, naházel do ohně volné popsané papíry ze stolu, z křesla, z podlahy. Zbývala ještě spousta silných rukopisů. *Mám všechno spálit...*

Uvědomil si, že oheň prozářil celou místnost – světlo bude vidět dál než pouhé mihotání loučí a svící. Město ale bylo daleko. Zavřel okenice obou oken. Rozhodným krokem vykročil ke krbu, pak ke dveřím.

Spálit všechny ty knihy, všechny ty spisy.

Další vhozené knihy znovu utlumily oheň.

Svíčky...

Očima se zastavil na silných svících na dvou stojanech u stolu – vzal oba stojany a horní pětiramennou částí svícnu i s lojovými svícemi je vrazil do plamenů. Lůj ze svíček se rychle vsakoval do tlustých knih. Začaly hořet vysokým žlutobílým plamenem. Místnost se znovu zářivě rozjasnila.

Omar vykročil pro knihy v polici u stolu. Vrhł je do ohnivých jazyků, přiložil pár dalších polen a hodil na vysokou hranici i knihy zbývající. Pod stolem našel další hromádku svitků.

Spálit...

V ohni zapraskalo a hranice plamenů se kácela z krbu na podlahu – na hustý koberec s dlouhými chlupy.

Kousek od krbu a vedle stolu ležely dvě nehybné lidské bytosti – dva kacíři.

Neznabozi. Astrologové. Patří ohni...

Jenomže, on byl – sultán...

U omšelého stolu v ponuré místnosti seděl zamyšlený mnich v bílém hábitu z nejlacinější přírodní vlny. Knihovník. Prsty levé ruky zabořené do kštice černých vlasů, nervózně si vlasy pročísnul zas a znova.

Vlevo na stole hromádku knih astronomických, vpravo bibli a knihy prorocké. *Jen ať se teď tví astrologové postaví... ať tě zachrání z toho, co na tebe přichází. Hle – jsou pouhá sláma, oheň spálí je, ani sebe nezachrání z moci plamene!* Čte si mnich v bibli Izaiáše, kapitolu čtyřicátou sedmou.

Jak přesná předpověď pro dobu nedávnou, pro umlčování hvězdářů. Cecco D'Ascoli upálen na hranici, podobně i Pietro D'Abano – stačilo jen hlásat kula-tost Země. Kde skončila jejich pravda? Říká si mnich v duchu.

Odložil bibli a sáhl po otevřené knize v tmavých kožených deskách. *Vidím město nad jezerem. A nad tímto městem vidím oheň. Kolem ohně vidím černé pláště v purpuru zahalené. Zdá se, že v tomto ohni umírá kus ryzí pravdy, člověk, který v té době jde proti všem, který nechce uznati tehdejší řád a mrav. Tam zmírá člověk pro pravdu v plamenech. Pravda jest ohněm, který má v našich srdcích vždycky sídliti a zmírá-li někdo v tomto ohni, pak slavnostnější smrt mu nemohla býti připravena.*

Knihovník se znovu zamyslel nad hrůznou přesností toho proroctví. Proroctví z doby před dvěma tisíciletími. A jak přesně se vztahuje na událost pár desítek let starou – na upálení mistra Pražské univerzity Jana Husa v Kostnici nad Bodamským jezerem.

Byl vinen, protože ho upálili.

Tam zmírá člověk pro pravdu v plamenech, opakuje si mnich. Kolem ohně vidím černé pláště v purpuru zahalené... zmírá pro pravdu...

Mnich vstal a zamířil mezi regály s vyrovnanými knihami a s pokroucenými svitky papýrů a pergamenů.

Prohledal důkladně celou jednu polici. Očividně zklamán se vrátil ke stolu, *převor si tu knihu proroctví zřejmě vzal s sebou na cesty. Co nadě-
lám... No co? – zřejmě se opravdu jedná o proroctví královny Sibily. Asi
ano... Neuvěřitelné... Jak jen mohla takhle přesně...*

„Bratře Andreasi, někdo tě očekává v návštěvní cele.“

Klášterní knihovník vytržen ze svého hlubokého zadumání pohlédl ke vstupním dveřím prostorné klášterní knihovny.

Bratr Pascal...

Přikývl a vložil do knihy záložku.

Zrychleným krokem procházel prosvětleným ambitem vyzdobeným obrazy křížové cesty. Poklekl rutinně před skromným oltářem Panny Marie, přeřikal si krátkou modlitbu, pokřížoval se a pokračoval dál.

Návštěva a v tuhle dobu? – uvažoval dominikánský mnich cestou a už otevíral dveře cely, aby přivítal návštěvu, která mu měla zcela změnit život...

Napětí v zešeřelé pracovně kardinála Alfonsa Borgii v Andělském hradě by se dalo krájet. Ticho, které po kardinálových slovech nastalo, se neodvažoval přerušit nikdo z přítomných. Dva biskupové v dlouhé černé klerice i mnich v bílé vlněné ríze a černém plášti hleděli zamlkle do stolu. Jen tu a tam se na sebe plaše podívali, hned zas oči sklopili, jakmile se setkali s pohledem toho sedícího naproti.

S výrazným očekáváním svolával Borgia tuto čtyřčlennou poradu vybraných církevních odborníků, specialistů na historii, astronomii a na astrologii.

Mimořádný úkol mělo nyní před sebou Terra Deí.

„Včera jsem si vaše stanoviska prostudoval velice pečlivě,“ promluvil po chvilce ticha opět kardinál. „Nemohu ale říci, že by mě vaše názory posunuly příliš kupředu. Zajímavý rozbor je ona číselná hra s proroctvími Daniela a Jana.“ Pohlédl přitom na starého mnicha po levici.

Naproti sedící biskup Georgius se ošil ve svém křesle, podmračeně pohlédl na mnicha, poté na kardinála. Osmělil se. Nejistě pronesl: „Vaše Eminence, nebylo snad naším úkolem hledat odpovědi v analýze astronomické?“

Kardinál si přestal roztržitě pohrávat se svým prstenem a nehtem přejíždět reliéf apoštolů Petra a Pavla ozdobený osmicípou kardinálskou hvězdou. Vydechl a zprvu příkře pohlédl na benátského biskupa. Mžiknutím oka diplomaticky změnil svůj káravý výraz do neutrální shovívavé vizáže. *Ach, dotkl jsem se ješitnosti toho papežského nohsleda*, pomyslel si, nahlas jen dodal: „Pochopitelně, Vaše Excellence... tak tomu bylo skutečně. Pokud jste mě poslouchal dobře, právě jsem řekl, že nic nového ve vašich pracích ale není. Není v nich nic, co by mě posunulo nějak výrazně kupředu –“

„Asi jsme neměli tolik informací jako tady otec Gustav,“ dovolil si dost ostrým tónem reagovat biskup.

Kardinál, vědom si určité opodstatněnosti těch slov, přešel do upřímně poklidného tónu: „No, abych pravdu řekl, všichni čtyři jsme měli hvězdné tabulky, měli jsme i ona tři proroctví, která Jeho Svatost pro naši práci uvolnila. Ve vašich stanoviscích je shodný závěr, že z předložených astronomických podkladů nedokážete ani vy, ani vaši laičtí astronomové vyčíst konkretizaci takové zásadní události, která by mohla mimořádně otřást pevnými základy naší katolické církve... Otec Gustav pokročil dál. Nechal se více inspirovat poskytnutými proroctvími a zaměřil se pak právě na tuto oblast...“

Vyčítavý pohled biskupa opět utkvěl na mnichově pokorně skloněné tváři.

„Včera jsem pohovořil se Svatým otcem jen krátce. Zaujala ho ona cesta analýzy uvedených proroctví. Rozhodl se předat nám k dispozici ještě proroctví čtvrté. Prý z daného zdroje již proroctví poslední...“

Tři páry očí dychtivě žádaly kardinála, aby pokračoval.

„Ono čtvrté proroctví je stručné: *Co nastalo, to nastane. Slovo tmou zahalené, do hliněných nádob vnořené, zapečetěné v tabulce nenasytí oko. Tisíc hvězd prozáří temnotu cesty k ryzímu řádu nebes.*“

— 3 —

Návštěvní cela dominikánských mnichů se nacházela ve východním křídle hlavní budovy toulouského kláštera. Místnost byla nevelká obdélníková, tři stolky, tmavý dřevěný strop, stěny střídmě zdobené štukem a bělostnou vápennou malbou.

Žena?!

„Jsem Andreas – sestro, jsem v klášteře knihovníkem,“ trochu zaraženě, že vidí ženu, se představil mnich vstupující do cely pro návštěvy.

Vzápětí se jeho tvář uvolnila, vzpomněl si.

„Buď pozdraven, bratře. Jmenuji se Irena, jsem z kláštera v Prouille. Řekli mi, že převor je nepřítomen –“

Odpověděl rázným přikývnutím.

Nastalo krátké odmlčení. Mniška se zahleděla Andreasovi dlouze do očí. „Snad bych tedy mohla věci projednat s tebou...“

„Vím o tobě, sestro. Náš převor tvou návštěvu povolil. Jen jsem tě nečekal v tuto dobu.“

„Ach ano, neměla jsem jednoduchou cestu. Nesu pozdravení od otce Diega.“

„Děkuji ti, sestro. Otec Dominik se o tom zmínil.“

„Matka Simone na věc hodně spěchala, čeká návštěvu Pierra de Castelnu.“

„Aha, jenže já toho mám zatím jenom tak půlku.“

„To by vůbec nemuselo vadit. Možná mám druhou půlku já,“ ukončila mniška povinný seznamovací rozhovor.

Neznali se, opatrnost byla na místě.

Mniška vsunula štíhlou ruku do uzlíčku na stole. Rychle nahmátla jednu z knih a nalistovala v ní vložený útržek papíru. Podala ho mnichovi.

Tohle má být ono staletí utajované tajemství bible?

Tohle je ta cesta k pravdě ryzího křesťanství?

Tohle má ohrozit celou církev? Zamračil se posmutněle Andreas, když přiložil svou půlku útržku a četl...

Benátský biskup Georgius těkavým pohledem přeskakoval po přítomných. Náповěda nepřicházela žádná.

Druhý biskup i mnich jen zamyšleně hleděli před sebe do stolu a oči-vidně si třibili myšlenky.

„Nežádám od vás okamžitou reakci. Srovnejte si myšlenky, budu rád, když zítra se k tématu vrátíme. Pokusíme se společně něco vymyslet... A teď ale zpátky k našim astronomickým podkladům. Patrně jste podobné tabulky ještě nikdy neviděli –“

Přikývnutí všech přítomných.

„Nepředložil jsem vám ani podklady z katalogu Ptolemaiova, ani z Hipparchova katalogu tisíce hvězd. Jedná se o podklady mimořádného chórezemského hvězdáře Ulugbeka –“

Sultánovy podklady!... Pro tohle tedy zemřel, proběhlo hlavou biskupu Georgiovi.

„Před pár lety je získal Svatý stolec. Nejvýznačnější papežovi astronomové ty podklady analyzovali... Snažili se nalézt odpověď na otázku, co tak zásadního ohrožuje naši církev, snažili se najít odpověď na otázku, kdy by se ta hrozba měla naplnit. Co?, kdy?, kdo?, kde? a jak? – tak zní otázky zadané našemu Terra Deí. Jeho Svatost očekává odpovědi alespoň na některé předložené otázky...“

„Vždyť už je to více než dva roky, co má papež tabulky k dispozici –“ vyklouzla biskupu Georgiovi nechtěná věta z úst. Všichni přísedící na něj vrhli udivený pohled.

Sanctum officium dva dlouhé roky tyhle podklady zkoumalo, uvědomil si protisedící ženevský biskup Mathias, nic nevyzkoumali, tak je situace donutila uvolnit informace i do naší skupiny... a kdo ví, komu ještě...

„Ano, dva roky... máš, pane biskupe, dobré vědomosti,“ pronesl vlašným hlasem kardinál. Z jeho výrazu bylo možno ale vyčíst usilovně skrývané překvapení nad jeho obzvlášť dobrou informovaností ze zákulisí papežova dvora. „Dva roky astronomové, astrologové a Sanctum officium tyhle podklady zkoumali. Nyní je uvolnili našemu officiu. Chápeme již tedy závažnost naší současné práce?... Zatímní výsledky Terra Deí

byly Svatému otci vždy ku prospěchu. Věřím, že tomu tak bude i v tomto případě. Jde opravdu o mimořádně vážnou záležitost –“

„Až tak vážnou, že kvůli ní musel sultán Ulugbek zemřít...“

– 5 –

Andreas si oba kusy papíru přitáhl k sobě. Dlouze hleděl na dva složené útržky. Jeho tvář byla nehybná, trochu prozrazovala překvapení. Ještě více zklamání.

„Co je ve zprávě, bratře?“

Mnich mlčel a jen bezradně odsunul papír po stole před mnišku.

„Co nastalo – nekonečnou – to nastane – pravdu tvou...“ začala číst Irena. Zpráva nedávala valný smysl...

„Víš co, bratře...“ zapřemýšlela mniška, „ona možná samostatně ta zpráva ani tak smysl mít nemá –“

„A proč si myslíš, že kolem ní bylo takové tajemno?“ skočil jí prudce do nejisté úvahy mnich. Vzápětí ho ale samotného zamrzelo, že tak popudlivě reagoval na slova mnišky. „Promiň, sestro...“

„Ona třeba ta zpráva měla sloužit jenom k jednomu jedinému. Třeba její úlohou bylo prokázat, že právě my dva jsme ty osoby, které jsou našimi představenými pověřeny k jednání. Všude kolem je plno špiclů, my se přece neznáme. Je potřeba nejvyšší opatrnost.“

„Tohle si asi vysvětlovat nemusíme, sestro.“ Andreas byl nerad někým poučován. Dal vždy hlavně na názor svůj. „Mám, sestro, od převora instrukci, že ti mám být plně nápomocen. Jsem knihovník. Nic jiného ale mimo téhle poloviny útržku papíru jsem neobdržel... Mám se ti věnovat, věnovat se ti tedy budu.“

„Jsi teď trochu popuzen, bratře, a klapky padly na tvé oči. Tvoje mysl je zatemněna... Mám od převorky nějaké knihy –“

Do Andrease jako když píchne. „Víš co, sestro –“ vyhrkl ukvapeně. Další slova pak ale raději spolkl.

Zvedl se a začal se procházet po návštěvní cele. *Ta zpráva, ty dva útržky papíru, mají ještě jiný, podstatnější význam... Hmm... ale jaký?...*

Obtížně se smířoval s tím, že o věci neví nic, a přitom má být nápo-
mocen ženě-mnišce.

A co ví o té věci ona?...

Myšlenky mu poletovaly z místa na místo, nemohl se zcela koncent-
rovat. Nemohl najít pevný bod pro ten chaos v hlavě.

Mnich se ráznými kroky dál procházel po místnosti. *Útržky určitě
nemají sloužit jenom jako průkaz pověřenců... To jsme mohli každý mít tře-
ba polovinu nějakého obrázku. Tady jsou ale slova... Převor mi sdělil, že jde
o věc nejzásadnější povahy, že jde o podstatu ryzího křesťanství. Proč si ale
vše neřeší s matkou představenou z Prouille sám?...*

„Náš převor jistě má zásadní důvody, proč věci neřeší přímo, proč si
zvolil cestu prostředníka... Je časově tak vytížen, že tomuto už se věno-
vat nemůže –“

„Možná jsou odpovědi na otázky i mimo zdi vašeho či našeho kláš-
tera, a to už naši představení skutečně osobně řešit nedokážou. Co já
vím?“ Přitakala mniška a stále přemýšlela o zprávě na složených útržcích
papíru.

Mnich se zklidnil a zkrátil svůj rázný krok, kterým přeměřoval nevel-
kou místnost.

„Podívej, bratře.“ Vypravila ze sebe po chvilce.

Muž se otočil ke stolu, myšlenkami ještě stále bloudil kdesi.

„Ona to asi nebude jen jedna zpráva –“

Andreas přistoupil ke stolu a postavil se těsně za mnišku. Jejich pláš-
tě se dotýkaly.

„Třeba... třeba se jedná o zprávy dvě...“

Kardinál Borgia si sebevědomě upravil červené solideo na temeni hlavy
a kardinálský kříž si posunul významně doprostřed hrudi.

Zpytujícím pohledem sjel benátského biskupa. „Ano, pánové, máte
před sebou opravdu tabulky tisíce hvězd sultána Ulugbeka. Sultán sku-
tečně zemřel před více než dvěma lety. Zemřel prý rukou náboženského

fanatika... pravděpodobné taky je, že vražedníka nastrčil sám sultánův syn Abd al-La v touze po chórezemském trůnu. Nicméně, tohle náš problém není. Naši záležitostí je porozumět Ulugbekovu pojetí hvězdné soustavy a zvláště pak pohybům hvězd... Všichni jste ve svých závěrech došli k tomu, že sultánovy poznatky jsou poněkud odlišné od církevního, tedy Ptolemaiova pojetí.“

„Dokonce bych řekl až nebezpečně odlišné...“ utrousil krátkou testovací poznámku ženevský biskup Mathias. Víc ale teď nechtěl dodat, aby snad na sebe nepřivolal nežádoucí hněv kardinála.

„Ano. Nebezpečnost plyne z dokonale přesných měření. Ulugbek byl neskutečně bystrý pozorovatel. Vytrénovanými očima dokázal rozlišit více nebeských detailů než kdokoliv jiný. A co víc, nechal ve své observatoři pod Pamírem vybudovat gigantický sextant. Má nepředstavitelně obrovské rozměry. Dvacetkrát až čtyřicetkrát větší přístroj než běžně používají naši astronomové. V tom je ta přesnost, v tom je ta nebezpečnost.“

Kdyby jenom v tom, pomyslel si biskup Mathias.

„Vaše Excellence,“ vyzval kardinál kynutím pravice ženevského biskupa, „sdělte nám všem stručně ty vaše hlavní poznatky –“

Biskup Mathias si odkašlal, aby ze svého hlasu odehnal náznaky pochybností a nejistotu projevu a shrnul svůj názor na předložené podklady sultána Ulugbeka: „Přesnost pozorování je výtečná a podle mého názoru je nesrovnatelně lepší než pozorování Ptolemaiova a než podklady našich současných nejlepších astronomů. V Ulugbekových podkladech je přesvědčivě zmapováno, že všechny planety jsou někdy Zemi blíže, někdy dále. Přitom pozorovatelné rozdíly vzdálenosti jsou jasně potvrzené.“

Všem přítomným bylo naprosto jasné, co tohle tvrzení znamená. Možný byl jen jediný astronomický fakt.

Biskup ve výkladu pokračoval: „Tak třeba Mars. Ve své nejvzdálenější poloze je až osmkrát dál od Země než ve stádiu té největší blízkosti. Podobně je to třeba s Venuší. Je od Země v jistých fázích i šestkrát dál v porovnání s fází nejbližší pozice. Ale to není všechno. Pokud vezmeme Ulugbekova pozorování tří nejvzdálenějších planet, vidíme, že Saturn i Jupiter i Mars

jsou k Zemi nejbližší právě v momentu jejich opozice ke Slunci. A tady je patrné, že jsou od Země nejdál v okamžiku jejich konjunkce se Sluncem,“ poklepal významně biskup na obrazce rozložené po stole.

„Není pochyb, pánové, že pohyb planet je podle Ulugbeka zcela, ale zdůrazňuji, zcela odlišný, než praví uznávané církevní autority... Výpočty a pozorování sultána jsou nejpřesnější na světě. Všechna jeho pozorování na sebe navazují a vzájemně se podporují.“

Chvilku zvažoval, kam až si může dovolit zajít.

Zkusil to.

„A co víc – tady v těch pozorováních vidíte Venuši a tady i Merkur. Jednou můžete planetu pozorovat před Sluncem – a tady, tady je poloha za Sluncem... Ne, pánové, Ulugbekův pohyb planet je nebetyčně jiný, než jsou výpočty Aristotela či Ptolemaia... A můj názor i názor mých poradců je, že Ulugbekovy propočty jsou daleko, daleko správnější.“

„Děkuji vám, Vaše Excelence... přesvědčivá práce...“ pokýval kardinál Borgia pozvolna hlavou. „Samozřejmě si tu, bratři v Kristu, nemůžeme dlouze vysvětlovat, jaká asi je důvěryhodnost astronomické nebo astrologické předpovědi z našich nesprávných astronomických map a výpočtů...“

Andreas, skloněn nad stolem, si ale vůbec tak jistý nebyl.

Vůbec si nebyl jistý, že text na papíru obsahuje dvě zřetelné zprávy.

Nemluvná mniška poodstoupila od stolku se složenými útržky a postavila se směle naproti Andreasovi: „Víš, bratře, iniciátorkou téhle naší společné záležitosti není váš převor... Tahle záležitost je pod kontrolou naší matky představené – a váš převor jí přislíbil pomoc.“

„Já vím.“

„Neříkali jsme si nadarmo právě jména biskupa Diega, bratra Domini-ka, legáta Pierra de Castelnau v naší seznamovací formulí. Jedná se o klíčové osobnosti a o klíčové situace, které ovlivnily vznik našeho řádu.“

Andreas se opět zakabonil: „Promiň, sestro, nechceš mi vysvětlovat okolnosti vzniku našeho řádu. Jsem už dostatečně dlouho členem řádu a přes dvacet let knihovníkem našeho kláštera a –“

„Bratře! – proč jsi takový vznětlivý. Tvůj převor přislíbil, že vybere ze svých řad člověka tvůrčího, přemýšlivého, znalého. Že vybere toho nejlepšího. Proč si bereš všechno hned tak osobně?“

Mnich se ohlédl úkosem po mnišce a snažil se hlouběji přechít její povahu. Chvilku se zamyslel: „Promiň, sestro, jsem jen trochu zklamán tou nic nevyprovádající zprávou. Nejsem teď naladěný na přednášku ze základů historie našeho řádu.“

„Ale – já ti rozumím, bratře... Víš, dostala jsem úkol. Potřebuji tvou pomoc. Jsi prý sečtělý. Připadá mi docela vhodné, abychom si ujasnili své myšlenky a znalosti. Nejde o věc nepodstatnou.“

Andreas neměl rád ty situace, kdy někdo jiný určuje průběh debaty a on sám o věci neví nic.

Tahle slova mnišky mu byla příjemnější. Připadal si, že je alespoň trochu aktivně do hry zapojován...

„No – přemýšlej, bratře... Tobě nikdy nebylo divné, že náš řád vznikl tak rychle?... Že prakticky hned dostal výraznou podporu samotného papeže? Mimořádnou podporu a mimořádné pravomoci, že se ihned vzedmula vlna velkého odporu proti našemu řádu ze strany mocných biskupů církve. No, není ti celá záležitost divná? Nepřemýšlel jsi nikdy o ní do hloubky?“

Skutečně se jedná o něco výjimečného, vždycky jsem rychlý vznik našeho řádu vnímal jako zásluhy Dominika o církev. Nic přece ale není samozřejmé... Andreas se nechal vtáhnout do Irenina náhledu na skutečnosti, které bezprostředně předcházely vzniku Řádu bratří kazatelů. Nechal se vtáhnout do pohledu na dobu počátku 13. století, kdy v Languedocu narůstalo protipapežské hnutí katarů, rozrůstal se vliv albigenských, kteří měli touhu reformovat zpanštlou církev, kteří ji chtěli navrátit do lůna prvotního křesťanství.

Jenže – albigenští ale byli krvavě potlačeni. Potlačeni byli papežským vojskem.

Historický zvrat to tenkrát byl. Papež Inocenc III. poprvé v dějinách vyhlásil křížovou výpravu proti křesťanům.

Proti křesťanům!

Něco neslýchaného!

Albigenští byli postaveni na roveň muslimů ohrožujících hrob Ježíše v srdci křesťanství. Albigenští byli křesťané – jenom, jenom byli jiného smýšlení než papežský stolec.

Do boje se pustili křesťané proti křesťanům.

Ostudná křížová výprava...

„Dominik měl prý být tím očekávaným mesiášem,“ nedalo to Andreasovi a přece jen se k úvahám mnišky připojil. „Těsně před jeho narozením se prý jeho matce zdál sen. Sen o psu s hořící pochodní v tlamě. Sen byl pro rodiče tak významný signál, že Dominika vítali na svět jako budoucího spasitele. Jako člověka, který bude procházet světem a pochodní pravdy bude osvětlovat všechny věřící... Pochodní pravdy...“

„A Dominik tak taky působil. Už ve svých třiatřiceti nebo pětatřiceti letech se zapojil do vyjednávání s ‚pomýlenými‘ albigenскими. Společně s biskupem Diegem dlouho procházeli Gaskoňskem, Languedocem i Provence a diskutovali s katary... Albigenští kataři něco věděli. Uměli si svým výkladem Ježíšova učení získávat široké skupiny lidí.“

„Biskup Diego s Dominikem se dostali do samého centra albigenských. Dokázali s nimi úspěšně diskutovat. Učili albigenké, učili se od albigenských...“

„Ano. Učili se od albigenských. Pak ale došlo ke smolné události s legátem Pierrem de Castelnau. Byl nešťastně zabit, a smrt poskytla papežovi oficiální záminku k rozpoutání připravované křížové výpravy. Krev tekla všude kolem a Dominik se nestačil divit. Masakry to byly neskutečné a byly na hony vzdálené hlásaným pravidlům křesťanské morálky. Dominik byl tehdy zhnusený.“

„Podle všeho byl Dominik vystaven těžkým úvahám – pravda papežova a pravda albigenských. Bylo to tenkrát těžké dilemma, na obou stranách bylo něco pozitivního. Objevovaly se pojmy ryzí křesťanství nebo esoterické křesťanství. Čemu ale uvěřit?“

„A teď si, bratře, vezmi, že v době, kdy papežský stolec již tolik ani nové řehole udělovat nechtěl, kdy nechtěl už povolovat nové mnišské

řády, dokázal Dominik vyjednat na papeži založení Řádu bratří kazatelů, který dokonce dostal kompetence dosud příslušející jenom papeži nebo biskupům. Podobná výjimka neměla do té doby v katolické církvi obdobu. Tohle byla neskutečná pravomoc v tehdejší církvi.“

„Rozumím, sestro, chtělas mě dovést k úvaze, co asi mohlo ovlivnit papeže – že tak rychle odsouhlasil Dominikovi nový řád, Řád bratří kazatelů... Nevím. Spoustu knih jsem přečetl, tohle ale opravdu nevím.“

Odmlčel se a zvolna sklopil oči k zemi. *Že by se Dominik u papeže něčím vykoupil?... „Nemám ponětí, sestro. Doba byla zvláštní.“*

„Já sama si vlastně nejsem jistá, k čemu jsem tě chtěla, bratře, dovést. Spíš naše převorka... Víš? – devět let jsem v našem klášteře, pět let dělám syndika a tak se starám o ekonomiku kláštera a o věci organizační. Jsem pravou rukou naší převorky. Asi mám její velkou důvěru. A jsem kromě matky představené jediná, která občas opouští klášter. My spolu často probíráme i věci historické a filozofické. Hodně jsem už nastudovala. I z knih, které má matka Simone v knihovně svojí a nikdo jiný je číst nemůže. Často vedeme debaty o prazákladech křesťanství či dokonce i jiných náboženství.“

„Proto si tě převorka zvolila na tuhle záležitost?“

„Možná. Sama nevím. V poslední době byla ke mně dost otevřená. Několikrát mi připomněla, že mě vlastně sledovala už od klášterní školy v Římě při dominikánském konventu San Sisto.“

Nastala chvíle ticha.

Irena se teď dlouze zahleděla na dva složené útržky papíru.

Přemýšlela.

Co nastalo, to nastane...

Pohlédla na mnicha a usmála se: „Pohleď, bratře. Když budu číst ob jedno slovo, mám jednu zprávu. Když pak začnu odspoda zase ob jedno slovo, mám druhou zprávu.“

Knihovník se přiblížil ke stolu a zahleděl se na text: „Aha – aha – ale –“
„A druhá zpráva by mohla být: Tisíc sluncí...“

Kardinál Borgia povýšeně zastrčil palce obou rukou za široký červený pás své červeně lemované kleriky a soustředěně přešel pohledem ostatní tři přítomné, jako by je vyzýval k jejich reakci.

Až po krátké chvíli se ozval otec Gustav: „Naše závěry k výpočtům a tabulkám hvězd z Ulugbekova katalogu jsou v zásadě shodné s tím, co zde přednesl ženevský biskup. Je na zvážení otázka, zda by k naší problematice neměl co říci i někdo z církevních odborníků, kteří mají neotřelý názor na staletí uměle udržovanou představu nebeské hvězdné soustavy –“

„Jak to myslíš, otče?“

„No, mám takový pocit, že v něčem se sultánovy propočty přibližují k odborným astronomickým názorům kardinála Kusánského...“

Jeminkote, otče Gustave, to ne, to ne... třeskla myšlenka v mozku ženevského biskupa.

Jako by blesk udeřil do středu místnosti.

Biskup Georgius napříč stolu se viditelně vzepjal v křesle, vytrčil ramena a vychrlil bez nadechnutí směrem ke kardinálovi: „Vaše Eminence! Tato ctihodná skupina Terra Deí byla vytvořena na podporu papežova úsilí k ochraně Bible svaté, to je také náš hlavní úkol, názory kardinála Kusánského jsou v rozporu se svatým úsilím papežovým –“

„Ale pánové!“ rázně zasáhl kardinál, „otec Gustav se drží přesně zadání, které jsme si tu řekli. Terra Deí je poradní officium Jeho Svatosti. Nám je dovoleno vybočit ve svých pracovních úvahách i z přísné dogmatických pohledů na jedno či druhé...“ Vyčítavý pohled přeměřil ale jak otce Gustava, tak biskupa Georgia.

Biskup Georgius neudržel vnitřní pnutí a s netajenou nevraživostí chtěl ještě více podtrhnout váhu svého přesvědčení: „Není přece možné, aby oficiální papežův orgán naslouchal názorům a chimérám z řad laiků či dokonce kacířů...“

Andreas se posadil za stůl a přepsal na čistý papír první text: *Co nastalo, to nastane. Polovina apoštolů zračících se v hladině života, krokem nezbytným jest na dlouhé té cestě k pravdě tvé úplné.*

Krátce se zamyslel, nic moudrého ho nenapadlo.

Pokrčil nicotně spodním rtem a přepsal úplný druhý text: *Tisíc sluncí žhnoucích ukáže ti přirozený řád ten nebeský, v logu tom harmonickém najdeš nejvyšší pravdu tvou nekonečnou.*

„Ne, tohle mi tedy nepřipomíná nic. Nic z toho, co jsem kdy četl. Víš, sestro, kdysi mě převor pověřil vymyšlením systému třídění a ukládání knih. Už se v nich nemohl sám vyznat. No, tak jsem pro něj vymyslel nové přehledné uspořádání.“

„Já vím, máme váš systém v naší knihovně taky zavedený. Váš převor nám ho kdysi vysvětloval. Je dost dobrý.“

Andreas se zahleděl na mnišku a shledal jakousi příjemnou energii či co, která z celé její postavy proudila do prostoru.

„No, tak tedy já celkem dobře teď dokážu najít knihu na zadané téma. Mám v knihovně knihy s nejrůznějšími proroctvími, mám je prostudované. Na takováto proroctví jsem ale nenatrefil. Nikde jsem na ně nenašel. Mám docela přečtené i knihy o hvězdářství a astrologii či alchymii, přečetl jsem skoro všechny naše knihy o historii i o náboženství... Ne, tohle mi nepřipomíná nic... hmm, vůbec nic –“

„Pardon, bratře, my se tu posadíme.“ Omluvila se dvojice mnichů, která právě vstoupila do cely pro návštěvy a posadila se ke stolku u protější stěny pod dřevěným křížem s plastikou umučeného Spasitele.

Bratr Rene...

Andreas si teď uvědomil, že v této části kláštera může být příliš rušno. Nepříjemně rušno. *Bude lepší pokračovat v debatě jinde?* „Dobrá, sestro, pojďme tedy již do klášterní knihovny... podíváme se tam po těch knihách –“

Odcházející dvojici provázel dlouhým, lačným pohledem vyšší a zavalitější z obou mnichů...

„Bratři v Kristu, uklidněme se, uklidněme se,“ nasadil kardinál Borgia konejšivý tón hlasu. „Já bych dokonce řekl, že naopak znalost, dobrá znalost názorů a poznatků laiků i především kacířů je předpokladem k úspěšnému splnění tohoto našeho veledůležitého úkolu... Nezapomínejme na velice razantní nebezpečí, které naší církvi hrozí na východě. Dotírání osmanských Turků kolem Konstantinopole je měsíc od měsíce nebezpečnější... Někomu válečná hrozba možná vyhovuje,“ nasměroval propalující zrak na biskupa benátského po své levici, „církvi ale neprospívá... Dostatečně uspokojivě se v minulých staletích Svatý stolec vyrovnal s vnitřními heretiky, neomluvitelnou chybou by bylo v současné době vnějšího ohrožení křesťanství ze strany muslimů, abychom si my tady uměle vyhledávali další a další vnitřní nepřátele...“

Mnich v černém plášti se podvědomě narovnával ve svém křesle, potěšen kardinálovou umírněnou reakcí a zklidňujícími slovy.

„Jak bychom měli správně fungovat? Ano – samozřejmě, Bible svatá je naší nezdolnou oporou, naším směrníkem na svaté cestě... Naším posláním ale je vědět více, než vědí laici a heretici. O tom není možno diskutovat, tomu není možno se bránit... Otec Gustav dobře porozuměl těm papežovým proroctvím, která jsme dostali k dispozici... Svatým posláním je znát pravdu přesněji a dříve, než ji poznají ostatní. K tomuto cíli je třeba naše kroky nasměrovat...“

Benátský biskup Georgius vnitřně souhlasil se slovy kardinála. Jeho pevné scholastické přesvědčení v něm volalo – *Pozor! Pozor ale!*... Následná slova kardinálova ještě více ranila jeho biskupskou ješitnost...

„Ano, bratři, naším současným posláním není nic menšího pro církev katolickou, než za pomoci Ulugbekova katalogu tisíce hvězd rozkrýt tajemství – druhého příchodu Ježíše Krista...“

Andreas s mniškou prošli křížovou chodbou kolem dormitáře bratří, vykonali krátkou modlitbu před oltářem Panny Marie a po chvíli již zavřeli za sebou dveře malého skriptoria – mnichovy pracovny sousedící bezprostředně s klášterní knihovnou.

Nikdo je už nesledoval, vše se v tu chvíli tvářilo úplně normálně.

„Přijmi místo, sestro. Tady budeme mít více klidu na přemýšlení.“

„Co ona převorka zvláště vyzdvihla při našem rozhovoru?“ zamyslela se nahlas Irena. „Položila důraz na cesty svatého Dominika mezi naším klášterem a vaším klášterem v Toulouse.“

„Jak to myslíš, sestro?“

„No, svatý Dominik byl bezesporu velký myslitel a velký organizátor. Údajně ale nenapsal žádnou knihu, žádné pojednání. Nezůstalo po něm nic písemného. V našem klášteře v Prouille tedy určitě ne.“

„Hmm, hmm...“ zamyslel se Andreas. „Pravdou je, že v naší knihovně nemáme nic, co by se dalo s jistotou připsat Dominikovi jako tvůrci. Nikdy jsem o tom takhle nepřemýšlel.“

Podivné, pomyslel si mnich, směl on Dominik vůbec po sobě písemné zprávy zanechat? Nedostal on od někoho zákaz?... Vždyť se přece ale potřeboval připravovat třeba na svoje disputace s kacíři i s biskupy, musel udržovat kontakt i s papežem, vždyť sestavil základní pravidla fungování řádu, potřeboval udržovat kontakt s jednotlivými zakládanými kláštery. Podivné... Nezůstala žádná písemnost. Nezůstalo vůbec nic...

„No, a právě tohle si chtěla naše matka představená ověřit. Je to tedy jisté, nebo ne?“

„A co myslíš, sestro?“

„No, že se ve vaší veliké knihovně nenachází nic, co bys třeba ty nedokázal přiřadit žádnému známému autorovi a jednalo by se o texty z počátku třináctého století a měly by příznaky Dominikova učení?“

„Ne, ne... myslím si, že ne. Duchem hodně podobná je řada spisů učení, ty ale celkem jistě přináležejí Tomáši Akvinskému. Tam máme velkou jistotu, že mezi nimi Dominikův spis není. Potom máme i spoustu knih z raného období řádu, nejedná se ale o knihy duchovní.“

„Svatý Dominik měl náš ženský klášter ve veliké oblibě a velice často se u nás zastavoval a přebýval. Inspiroval se Ježíšovým vztahem k ženám. Patrně v našem klášteře i tvořil. Myslely jsme si, že něco u nás po něm mohlo zůstat. Ale asi ne... Váš konvent v Toulouse byl také jeho nejoblíbenějším. Také v něm často na svých cestách přebýval. Kde jinde by tedy jeho spisy mohly být uloženy? Pokud existují. V našich dvou kláštorech je pravděpodobnost nejvyšší. Ale co – máme smůlu?“

„Asi,“ podotkl Andreas a zamyšleně se zahleděl na úzké klenuté okno. *Ježíš Nazaretský také nic nenapsal, nebo spíš – také se nic po něm nedochovalo. Divné. Nepravděpodobné. Taková plodná myslitelé...*

— 12 —

„Kardinál Borgia je výtečný diplomat. Byl nejvyšší čas dnešní debatu přerušit,“ okomentoval biskup Mathias napjaté dopolední jednání Terra Deí. Procházejíce spolu s přítelem obloukovou branou vnitřního opevnění, mířili do probouzející se předjarní zahrady papežského Andělského hradu.

„Hmm, hmm... biskup Georgius byl dnes obzvlášť popudlivý,“ přitalkal otec Gustav a oba vykročili zahradou na zlatavým mořským pískem vysypanou cestu podél vnějších hradeb.

„Je arogantní, sebestředný nabubřenec... Kariérista je. Po kardinálském klobouku touží. Titul kardinála je jeho celý svět... Ale nutno uznat, že má informace z těch nejvyšších míst papežského stolce... Ano, ano. Taký mě překvapil...“

„Všiml jsem si. Zdálo se, že i sám kardinál Borgia byl zaskočen –“

„Víš, bratře, on byl kardinál ale taky zaskočen tvou poznámkou o kardinálu Kusánském...“ biskup Mathias pohlédl do očí svému příteli s náznakem výtky. Hlas si zachoval ale shovívavý. „Abys rozuměl – kardinál Kusánský v posledních letech není u Svatého stolce vůbec oblíben. Naopak – rozumíme si... Napětí zejména v posledních měsících už dosahuje vrcholu. Má ale díky svým schopnostem a výsledkům své práce na poli církevní diplomacie hodně pevné postavení.

Tak, tak... Byl dost na očích odborné i laické veřejnosti. Není vůbec jednoduché ho teď odstavit.“

„Já vím, už jsem o něm něco slyšel.“

„Slyšel... hmm... Asi jsi ale neslyšel o tom, že se i on dost razantně hrabe v Konstantinově donaci jako ve falzifikátech –“

Otec Gustav se krátce pozastavil. Bylo na něm zřetelně vidět, jak zpytuje své svědomí.

„No nic, příteli,“ plácl ho biskup konejšivě po ramenou. „Pojďme dál. Je tu hezky. Nebudeme si tím přece kazit den.“

„Počkej, příteli. Jak to myslíš, že kardinál Kusánský rozvrtává Konstantinovu donaci a zastává názor, že jde o falzifikát?... Totiž... Už u Danta Alighierioho jsem na něco podobného narazil... Máme jeden jeho spis z minulého století. Jakési podezření jsem v jeho spise zaregistroval. Hmm – že by se tedy opravdu mohlo jednat o podvrh tak veledůležité listiny?“

„Máš pravdu, příteli. Dante a jeho soukmenovci ale bloudili v době, kdy zfalšovaný dokument měl vzniknout. Spletli se o sto let...“

Otec Gustav si nyní ještě více považoval svého dlouholetého specifického vztahu s kardinálem Borgiou. Pochopil teď, jak by ho za jeho návrh na přizvání kardinála Kusánského do Terra Deí pokáral kdokoliv jiný v takové pozici.

Dobře znal starou legendu o zázračném vyléčení malomocného císaře Konstantina Velikého. Sám papež Silvestr osobně prý byl strůjcem onoho zázraku. A jak se zachoval Konstantin? On právě v té době přesídlil z Říma do Byzance. Byl prý papeži mimořádně vděčný za vyléčení, a proto mu svěřil duchovní moc nad celou západní polovinou říše římské. Duchovní moc. Na důkaz měl sepsat dokument *Donatio Constantini*, *Darování Konstantinovo*. A co víc, ještě byl údajně sepsán spis *Ustanovení Isidorovo*. V tomhle dokumentu je dokonce papež nazýván hlavou celého světa.

Patrně první nepatřičné mocenské ambice Svatého stolce do politické hry vstoupily velmi výrazně už v osmém století. Papež Štěpán II. tenkrát demonstrativně opakoval v St. Denis pomazání franckému králi Pipinovi a jeho synům Karlovi a Karlmannovi na krále. Tehdy jim propůjčil

titul *Patricius Romanorum*, který jinak směl udělovat jen byzantský císař. Poprvé si papež uzurpoval nárok na císařská práva. Pro Franky ovšem pocta znamenala zároveň i závazek – převzít ochranu papeže a západní církve. Pipinův syn Karel Veliký se později stal nejmocnějším panovníkem své doby. Papež taky nepřišel zkrátka. Karel Veliký přiznal Svatému stolci jako samostatnou mocenskou oblast ducatus římský, exarchát raveneský, Pentapolis, Sabinsko, jižní Etrurii a několik menších území. Tímto vstoupil definitivně v život církevní stát.

Ach, jak zoufale uplatňované ideje Ježíšova náboženství, pomyslel si o tom otec Gustav.

Nadmíru jasné bylo už tehdy, že bohatý církevní stát ve středu Apeninského poloostrova by měl být podložen nějakým důležitým, mezinárodně uznávaným dokumentem.

Konstantinovská donace měla význam obrovský i po celou řadu následujících staletí. V dobré víře byla využívána Svatým stolcem zejména v dobách zásadních mocenských sporů.

Ještě v nedávných dvou stech třech stech letech se o tyhle dokumenty opírali papežové od Řehoře VII. až po Inocence III. a Bonifáce VIII. a odvolávali se na ni v odůvodnění zákonné existence papežského státu i ve výkladu papežského stolce jako nejvyššího soudce ve všech otázkách víry a bohoslužby. Nad celou církví katolickou, nad všemi křesťany světa.

Otec Gustav si dobře uvědomoval závažnost Konstantinova darování v dějinách církevního státu i v době současné. „No – a ty mi, bratře Mathiasi, teď říkáš, že samotný papežův kardinál zastává názor, že Konstantinova donace je falzifikát?“

„Ne, to ne. Já ti neříkám, že kardinál Kusánský zastává názor –“ biskup mnicha chytl za rukáv a přitáhl si k sobě jeho ucho. „On nezastává názor – opravdu ti říkám, že má důkazy, že dokument falzifikátem skutečně je! Rozumíš? Má na to dů-ka-zy...“

Byl to okamžik. Andreas chvilku hleděl oknem pracovny. Pln úvah o Dominikovi a o pravdě – jeho myšlenky najednou zabloudily k bibli, k Novému zákonu. *Ježíš kázal mléko, posluchači nebyli ještě hodni hutného pokrmu. Několikrát je tahle formulace v Novém zákoně. Co tím svatý Pavel myslí, když se zmiňuje o hutném pokrmu? Bible je plná podobenství. Ježíšovo učení je zahaleno do podobenství celé. Kde je ta ryzí pravda, kde je ten hutný pokrm?*

Záblesk myšlenek pak přivedl Andrease k Ježíšovým apoštolům. *Všichni zemřeli násilnou smrtí. Zemřeli za Ježíšovu pravdu. Jaký to obrat – vždyť v zahradě Getsemanské ho všichni apoštolové skoro zradili. Usnuli, Ježíšovy pokyny nedbali... O pozdějším přesvědčení Ježíšových učedníků ale už není možné pochybovat. Znali víc, než je vepsáno do Nového zákona. To nemohla být jenom pouhá víra. Kdo je tak silný, že dokáže zemřít pro víru? Apoštolů bylo dvanáct. Zemřeli mučednickou smrtí všichni. Takové odhodlání nemohlo být vyvoláno mělkou vírou. To bylo přesvědčení! Hluboké přesvědčení v něco skutečné. To muselo být silné přesvědčení. Ne – v bibli není všechno... To nemohla být jenom víra. Víra je něco, co není vidět. Co je víc než víra?... Vědění?...*

„Zamyslel ses, bratře.“

„Ano, promiň sestro. Jenom myšlenka... Ježíš nahlas, veřejně kázal ‚mléko‘ – jak vysvětluje svatý Pavel. A jak je také pochopitelně v evangeliích zapsáno. Pavel zároveň sděluje, že Ježíšův ‚hutný pokrm‘ pro dospělé nám sdělit nemohl. Nepochopili bychom. V době Ježíšova kázání lidé ještě nebyli dospělí pro celou pravdu...“

„Hmm...“ zauvažovala Irena. „Při nedávné debatě s převorkou jsme se dotkly ohlášeného druhého příchodu Ježíše a posledního soudu...“ Zamyslela se, než pokračovala dál: „Matka Simone navedla debatu tak, že mě donutila uvažovat o termínu druhého příchodu Krista. Uvažovala jsem o různých proroctvích ohlašujících jeho příchod. Uvažovala jsem i o možnostech oddálení nebo zabránění příchodu Ježíše. O protipatřích, která lidstvo může uplatnit... Ona se totiž spousta lidí může docela dost toho druhého příchodu Ježíše obávat. Hodně obávat.“

„Zajímavé... Takhle jsem o věci nikdy neuvažoval. Hmm... zajímavé...“ Mnich se začal procházet po pracovně a odmlčel se. Po chvíli pokračoval: „Třiatřicetkrát se v Novém zákoně objevuje slovo tajemství nebo tajemné. Počítal jsem to... K tomu ten hutný pokrm a ne mléko... Ale co je tedy vlastně v Novém zákoně utajované? – a přitom veřejně proklamované jako utajované. Co to je?“

Biskup Mathias se starým mnichem dál mlčky vykračovali po pískové cestě zahradou Andělského hradu. Biskup klidný a vyrovnaný, otci Gustavovi se v mysli prala jedna myšlenka s druhou. Hlavičku ale stále vystrkovala ta, která mu nakukávala vtíravou otázkou: *Tak co?... tak co?... na čem je tvoje církev postavená?... na čem je postavený tvůj církevní stát?... na čem je postavená celosvětová nadřazenost římského Svatého stolce?... Konstantinova donace... a kardinál Kusánský má mít důkazy, že tohle všechno bylo v počátcích zfalšováno?... „Důkazy, důkazy... Jakou ale mají váhu?... Jsou skutečně poctivé?“* vypravil zamyšleně ze sebe.

„Mikuláš Kusánský má své specifické vztahy k církvi již dlouhou dobu. To je o něm veřejně známo,“ začal vysvětlovat biskup Mathias. „Při svých bádáních narazil před časem na práci Lorenza Vally. Jeho spis se jmenuje *De falso credita et ementita Constantini donatione declamatio*, *Pojednání o falešné víře ve vymyšlené Konstantinovo darování* –“

„No ale – Dante Alighieri měl jistě pro své pochybnosti taky nějaké důkazy. A ty sám jsi řekl, že se spletl o století...“

„Dante se splést směl. Dante byl spisovatelem.“

Mnich na biskupa vzhlédl v očekávání dalších jeho slov. Mathias také pokračoval: „Tak. Dante byl spisovatel, Lorenzo Valla byl dlouhá léta a ještě nedávno blízký spolupracovník – papeže!“

Otec Gustav zkoprněl.

V jeho mysli už žádná myšlenka hlavičku nevystřkovala.

Váha tvrzení blízkého spolupracovníka papeže je ohromující. O tom nemůže být pochyb.

„Lorenzo Valla je veliký humanista,“ dodal Mathias, „je taky zcela oddaný křesťan...“

„A jak reaguje papež?“

„Papež?... Nic. Cítí se ve své pozici pevně ukotven... A navíc Lorenzo vy závěry veřejnost nezná. Ví o nich jen úzký okruh církevních odborníků. Tys je taky neznal...“

„Hmm... neznal...“

„No vidíš. Zůstaň zase v klidu – jenom opatrně se jménem Mikuláše Kusánského před kardinálem Borgiou. A hlavně před tím dogmatikem, před biskupem benátským. On je patrně se Svatým stolicem jedna ruka – ale je bezpáteční, je to naprosto bezpáteční člověk...“

„Čím falešnost Konstantinovy donace dokazují?“ Nemohl mnich odolat těm otázkám, které v něm vrtaly.

„No, až ti to, bratře, řeknu, pozastavíš se nad lehkomyšlností a naivitou těch falzifikátorů... Pojďme ale korzovat dál, nezastavujme se... Ono se již hodně dávno uvažovalo, že doba vzniku těch padělků je opravdu tak někdy v polovině toho století osmého. Uvažovalo se, že falzifikáty vznikly buď v kanceláři papeže Štěpána II. nebo papeže Pavla I. Tehdy právě vznikl církevní stát. Tak si to myslel Alighieri. Jenže Valla a Kusánský dobu vzniku posunuli ještě o sto let. A víš, čím prokazatelně odhalili dekretálie jako podvržené dokumenty?“

„No povídej, povídej...“

„Jazykovým rozbořem.“

Otec Gustav upřímně nechápavě kroutil hlavou a krčil rameny, *jazykovým rozbořem?*...

„Tak tedy podle legendy dekretálie pocházejí ze čtvrtého století. Zdůrazňuji čtvrté století. Je historicky prokázáno, že ve svých mocenských nárocích Konstantinovu donaci tvrdě uplatňoval papež Mikuláš První vůči dotírajícím franským panovníkům. To bylo v roce – osm set šedesát pět...“

Mnich vnímal slova, stále ale nechápal ten rádoby důkaz.

„A teď se podrž, příteli... V textu těch zfalšovaných dekretálií jsou doslovně uvedené přesné texty, které byly naprosto analogicky převzaté z protokolu pařížské synody...“

Otec Gustav zpozorněl.

Už začínal rozumět. Mrazení po zádech mu přeběhlo. Uvědomil si teď plně, co vlastně kardinálovi Borgiovi dopoledne doporučoval.

„Ano. Oni sebevědomí nebo možná přihlouplí úředníci asi taky spoléhající, že málokdo z laiků v té době uměl číst, tak ti úředníci do falšovaných dekretálií úplně přesně opsali texty z roku – osm set dvacet devět...“

— 15 —

Andreas se přestal procházet po pracovně a zastavil se před Irenou. Zahleděl se na ni, jakoby čekal odpověď na svou otázku: *Je snad něco v Novém zákoně utajované, nebo snad jen vědomě neuváděné? Kde je ona podstata Ježíšova učení, kde je ono tajemství, onen hutný pokrm?*

„Albigenští něco věděli,“ přerušila mniška nedlouhé odmlčení mnicha. „V souvislosti s albigenkými se dost často právě objevuje termín esoterické křesťanství. Tajemné křesťanství.“

Dominik... nový řád požehnaný papežem...

„Ano. Esoterické křesťanství v tom smyslu, že pravda byla zjevována právě a jenom úzkému okruhu vyvolených. Nebyla tedy až tak úplně utajovaná. Byla zjevovaná jen někomu, kdo takovou pravdu uměl přijmout.“

„Že by tedy úzkému okruhu dospělých? – tak nějak se o dospělých či možno říci o dokonalých přece zmiňuje i svatý Pavel.“

„A víš, co mě teď, sestro, napadlo? Nebyla pravda albigenských pro církev nebezpečnější než sami islamisté u hrobu Ježíšova? Neměli snad albigenští něco, po čem Řím pátral? Proto snad křížová výprava proti bratrům křesťanům?“

„Možná. Nevím. Je to už přes dvě stě let. Nás by spíš mělo zajímat, co je míněno hutným pokrmem. Co je tajemstvím, které bible zcela otevřeně zmiňuje, které je ale přístupné jen a jen pro vyvolené. Pro dokonalé.“

Andreas se začal opět procházet po pracovně, *kolikrát já jsem bibli četl. Nikdy jsem se nepozastavil nad formulacemi o tajemství, formulacemi*

o hutném pokrmu. Vždyť zcela otevřeně Ježíšovo učení obsahuje informaci, že máme hledat pravdu, že máme hledat podstatu křesťanství. Pravda a podstatu křesťanství tedy v bibli není otevřeně. Jen v podobenstvích...

„Možná, sestro, příliš podléháme tomu, co slyšíme při liturgiích. Možná více bychom vyčetli mezi řádky samotného Nového zákona.“

„Svatý Dominik Ježíšovo tajemství poznal –“

Jak to můžeš tvrdit?... Mnich se zastavil a tvářil se nesmírně překvapeně.

Nevěděl hned souvislosti. Přemýšlel ale. Proč by vlastně Dominik Ježíšovo tajemství poznat nemohl?... Byl chytřejší než většina tehdejších učenců... Uměl přemýšlet, znal knihy... Kdyby se dověděl něco, po čem toužil papež?... Proč byl papež najednou k němu tak vstřícný? Až neskutečně vstřícný... Bez důvodně?...

Nevěděl, zda Irena svou úvahu myslela vážně, nebo ji jen tak utrouсила pod vlivem okolností: „Jak to myslíš, sestro?“

Irena chvilku mlčela: Říct, nebo neříct?...

Andreas v ní jistou dávku důvěry vyvolával. Byl sečtělý a dokázal moudře uvažovat. *Dobře převor vybral...* Jistá si ale být nemohla, nechťela se unáhlit.

„Matka představená něco takového zmínila. Prý je možná klíčem biskup Diego a debaty s albigenskými.“

Irena trochu znervózněla, *můžu mu věřit?*

Rukou si několikrát sáhla na obličej, jemně si ho třela, její oči těkaly tu po stole, tu po pracovně.

Nebyla si jistá svou mírou náklonnosti k mnichovi. *Je ješitný, je urážlivý. Každá maličkost se ho dotkne... Spoustu věcí ale zná. Vybral ho převor...*

„Bratři našeho řádu se věnovali vědám už od samého založení,“ rozhodla se mniška pozvolna stočit hovor k tématu méně choulostivějšímu.

„Ano. Už v počáteční době byli nejvzdělanějšími mnichy. Sám Dominik kladl na vzdělání mimořádný důraz.“

„Máte, bratře, i knihy astronomické a alchymistické?“

„No, samozřejmě. Máme. Spoustu astronomických i alchymistických knih máme. Jenom se o tom nesmí příliš hovořit.“

„Zajímám se o knihy se symbolem osmicípého slunce,“ řekla rozvážným hlasem Irena a bedlivě pozorovala chování mnicha. Andreasova tvář nezaznamenala žádnou mimořádnou reakci.

„Osmicípého slunce?“ Andreas si promnul bradu třemi prsty a intenzivně zapřemýšlel. „Pojďme vedle do knihovny. V tuto dobu tam nikdo nebude. Snad...“

Vešli do vedlejší místnosti zaplněné pěti dlouhými řadami otevřených regálů. V nich byly z větší části úhledně vyrovnané kodexy, zčásti trochu chaoticky poházené svitky papyrů a pergamenů. Mnich obezřetně nahlédl do úzkých uliček mezi regály.

Ne, v knihovně nebyl nikdo.

Zašel k prostřednímu regálu, pečlivě si prohlédl urovnané knihy a čtyři z nich donesl na stůl pod okny.

Čtyři knihy s různými symboly slunce...

Ireně se zrychlila frekvence dechu.

Sáhla ihned po té menší knize ve světlé kůži.

Osmicípé sluce...

— 16 —

Otec Gustav krácel líně se svěšenými rameny po boku biskupa podél vnějších hradeb Andělského hradu. Částečně ještě s výčitkami vůči sobě, více však s despektem vůči troufalosti těch některých minulých papežů. „Už tomu rozumím, bratře Mathiasi,“ posteskl si upřímně, „zpátky už to nevezmu, už jsem to prostě před kardinálem vyslovil... co naplat...“

„Ale příteli. Co si budeme povídat. Kardinála Borgii se právě ty obávat nemusíš...“

Mnich se na biskupa překvapeně ohlédl přes levé rameno, ten ale zachoval klidnou tvář a uvolněně krácel dál kolem zakrsklých dekorativních palem. *Co ty, Mathiasi, asi tak můžeš tušit o vztahu kardinála Borgii ke mně...* „No, mně v ten moment opravdu připadlo, že hvězdný systém Ulugbeka a Mikuláše Kusánského je v řadě podstatných věcí docela shodný...“

„Ano, já s tebou souhlasím... Ale Kusánského názory na astronomii jsou pro oficiální církev taky naprosto nepřijatelné.“

„Proč nepřijatelné?“

Aha... tohle otec Gustav v knihách ještě vyčíst nemůže, to je pro něj příliš nová záležitost, uvědomil si biskup. „Kusánský vytvořil, otče, tři základní formulace o vesmíru. A ty jsou právě teď trnem v oku Svatému stolci –“

„Jaké tři formulace o vesmíru?“

„On to píše asi takhle: svět není nekonečný, ale nelze jej pokládat za konečný, protože nemá hranic – vesmír má svůj střed všude a nikde – jako Země není pevným středem vesmíru, tak i jeho obvod není sférou nehybných hvězd. Tak takhle nějak on svou soustavu vysvětluje.“

„No – ale... k něčemu podobnému jsme přece dospěli i my dva nad Ulugbekovým systémem pohybu hvězd a nad jeho výpočty... Pokud Kusánského a Ulugbekův řád je skutečně správný, pak ale astrologické předpovědi budou podle něj přece nutně vypadat úplně jinak...“

— 17 —

Irena vzala ze stolu menší knihu ve světle šedé kůži. Na její čelní straně desek a na hřbetě byl malý symbol slunce. Osmicípé zlaté slunce. S neskrývaným zaujetím knihou pomalu listovala.

„V Ježíšově době nebylo dobře na zemi,“ řekla poněkud překvapivě, ale klidně a tiše. „Rozbujelé otrokářství bylo na vrcholu své moci. Jedna válka stíhala druhou, národ bojoval proti národu, panovník proti panovníkovi. Zajatec-otrok neměl skoro žádnou cenu. Otrok nebyl člověkem... Tehdy ještě více než kdykoliv předtím vyvstala potřeba naděje. Potřeba naděje na jiný život. Potřeba naděje na lepší budoucnost. Potřeba naděje na spravedlnost. Potřeba naděje na přirozené vztahy mezi lidmi...“

Andreas mlčel. Zůstával pohroužen do svých myšlenek. Nerozuměl hned přesně slovům mnišky. Nevěděl přesně, kam svou úvahou míří.

„A do téhle společenské atmosféry vstupuje křesťanství. Život prvních křesťanských obcí byl v příkrém kontrastu k tehdejšímu nesvobodnému

životu v otrokářské společnosti," pokračovala Irena. „Rovnost všech lidí v komunitě. Pochopitelně včetně žen. To bylo něco nevídaného. Něco, co mimo křesťanskou obec, mimo církev, bylo nemyslitelné. Všichni uvnitř takovéto malé církve si připadali jako v jiném světě. Ve spravedlivém, svobodném, laskavém světě... Pro nově příchozí to vždycky byl vstup do nejnějnějšího snu, kterému snad ani uvěřit nemohli... Svou obec křesťanů oni nazývali církví – *ecclesia*.“

Tu se Irena zarazila.

V knize nalistovala stránku, která ji zaujala.

Přestala povídat a na chvilku pečlivě tu stránku prohlížela.

Mnich zbystřil a jeho oči spočinuly na soustředěné tváři mnišky. Její rysy vyjadřovaly napětí a údiv.

V očích měla nepřítomný výraz.

„Promiň, bratře... Je již čas, abych odešla... Mohu přijít zítra hned po ránu?“

Irenina tvář zůstávala napjatá.

Působila na mnicha vážným, tajemně zádumčivým zdáním.

„Ano, ano,“ odpověděl automaticky a překvapeně Andreas. „Chceš, abych ti něco na zítřek připravil?“

„Ne – ne. Děkuji ti.“

„Doprovodím tě, sestro.“

„Děkuji, není třeba. Už se tu u vás vyznám. Vše už mám dojednané. Trefím i sama, neobtěžuj se, bratře.“

Rychle se rozloučila, vzala ze stolu svůj uzlíček a zavřela za sebou dveře knihovny.

Na stole zůstala knížka v zašedlých deskách.

Na rozevřené stránce bylo namalované zlaté osmicípé slunce s arabskými číslicemi 1-2-3-4 po obvodu jeho paprsků...

— 18 —

Otec Gustav s ženevským biskupem Mathiasem vykročili do dalšího okruhu po okruhu zahrady Andělského hradu.

Vzrušená byla debata o Ulugbekově systému pohybu hvězd...

Správnější systém pohybu hvězd, správnější astrologické předpovědi...

Druhý příchod Krista...

„Jenže –“ vyhodnotil společné závěry biskup, „tohle bychom měli před kardinálem Borgiou, natož před biskupem Georgiem prezentovat opatrně.“

„Souhlasím. Možná celou debatu povedeme nakonec jiným směrem...“

„Příteli, možná ještě něco bys měl o kardinálu Kusánském vědět. Aby ses opravdu o něm raději snad nezmiňovat vůbec –“

Mnich si biskupa přeměřil pohledem. Znal ho dost dobře a dost dlouho. Věřil mu a vážil si ho. *No, snad tohle myslí upřímně... snad tady v centru církevního dění na něj nepadly nějaké choutky na povyšování se nad venkovana... Ve tváři biskupa ale četl upřímnost. Nedělá z kardinála Kusánského přehnaně velkého strašáka církve?...*

„Vím, zaráží tě, že vlastně pořád mluvím o kardinálu Kusánském... Jenže v posledních letech, či možná už dvou desítkách let je Mikuláš Kusánský naprosto nejvýraznější církevní osobností ve spoustě oblastí. Asi nevíš, vlastně ani vědět nemůžeš o jeho jednoznačných humanistických sklonech... A to se Svatému stolci taky zrovna nelíbí...“

„No, tak trochu jeho roli ve vrcholných církevních orgánech sleduji. I jeho snahy sjednotit různá náboženství.“

„No právě. Pozor na ty jeho názory. Asi je Svatému stolci milé, když se pokouší v praxi sblížit hlavní dvě křesťanské větve – východní a západní – nebo třeba nalézt vyrovnání i s husity v českém království. Jenže on jde ve svých myšlenkách ještě dál. A to už je zásadní problém a vyvolává dost výraznou nevoli. Kusánský jde až k ideji univerzální tolerance všech existujících náboženství. On v podstatě vytyčuje cestu k univerzálnímu světovému náboženství. Ať Řek, Žid, Arab, Ind, Peršan – všichni různým způsobem hledají a uctívají stejného Boha a za všemi nepodstatnými rozdíly náboženství existuje právě jen jedna jediná největší pravda.“

„A tohle prezentuje u papežského dvora?“

„Ano. Samozřejmě...“

„Nebojí se o svůj život?“ pronesl dost starostlivě otec Gustav.

„Hmm... Kusánský věci vidí tak, že je třeba co nejdříve ukončit

zbytečné teologické či filozofické rozbroje, které ohrožují jednotu církve. Asi doufá, že je možné se vyhnout zásadním rozkolům. Pokud ovšem pochopíme, že spory jsou jenom o bezvýznamné teologické a filozofické malichernosti.“

„Řekl bych, že Kusánský je opravdu moudrý muž...“

„On je vskutku hlubokým filozofem... jasně si uvědomuje, že mnozí znají celou pravdu o Bohu... Jiní jim naopak vehementně dokazují, že tamti o Bohu nevědí vůbec nic. A přitom oba tábory jsou podobně dogmatické a zatvrzelé... A opětovně zdůrazňuje – jde o malichernosti.“

Ariánci na nicejském koncilu... spor o jediné písmenko, vyvstala okamžitě ta myšlenka mnichovi na mysli. Ve sporu vůči Bohu jsme vždycky v nepravu. Opovržlivě pokynul hlavou, jediný spor, který má cenu, je spor o člověka...

— 19 —

Ráno očekával Andreas mnišku v malé kapli. Přišla hned po snídaních tak, jak slíbila.

„Pojďme do knihovny...“

Odložila si na stůl svůj uzlík.

Zdála se dnes veselejší a vyrovnanější, než když včera klášter opouštěla. Mnicha odměnila přívětivým úsměvem.

Andreas neměl noc klidnou. Najednou byl vyrušen ve svém stereotypu. Najednou se něco kolem něj dělo. Najednou něco jeho mysl ponoukalo, aby se tvůrce rozeběhla. *Na titulní stránce vpravo nahoře je slunce 1-2-3-4... v každé knize je plno obrázků, minimálně jeden na každém listě, taky symboly hvězd a souhvězdí a planet a luny a slunce... bratři kazatelé se od počátku věnují vědám a astronomii a alchymii a numerologii... dominikáni jsou výbornými hvězdáři... cítí se jako mesiášové, bratři jsou často učiteli na univerzitách... Dominikovi šlo o více než o kázání. Chtěl změnit člověka – změnit svět...*

„Trochu jsi mě včera překvapila, sestro.“

Hloubavě se na něj podívala.

„No, mám na mysli tvůj náhlý odchod.“

„Já vím. Omlouvám se. Snad jsem ale nepřivodila nějakou komplikaci.“

„Ne, ne... To je v pořádku.“ Andreas neměl zcela jasno. Má být k příchodu zcela otevřený? Něco uvnitř mu říkalo, že ano. Rozum, vrozená opatrnost a životní zkušenosti mu ale velely obezřetnost. „Budeš mě dnes potřebovat?“

„Pokud budeš ochoten –“ řekla pomalu a přisunula si blíž k sobě uzlík z bílého plátna.

Obrisy látky prozrazovaly obsah.

Vyndala knížku, která byla hned nahoře té malé hromádky.

Mnich byl již uvolněný. Nyní zpozorněl.

Na stole se objevila kniha z ranečku. Byla zašedlá, na deskách a na hřbetě si Andreas všiml symbolu slunce s osmi paprsky.

Po obvodu paprsků byly arabské číslice 1-2-3-4.

Mniška soustředěně pozorovala jeho reakci. „Je to hodně stará kniha. Je z doby papeže Hadriána.“

Dlouze si pohlédli do očí.

V jeho očích bylo překvapení, ale pokoj. Oči Ireny se usmály, rty ale zůstaly nehybné.

Andreasovy oči se po chvíli svezly před jejím pohledem a zahleděly se na knížku z uzlíku, pak hned na knížku jeho. Zastavily se opět ostýchavě na mnišce.

Neříkal nic, pokývl dvakrát mírně hlavou. *Zkouší mě, jak budu reagovat... Ví o mně možná víc, než jsem si myslel. A já o ní nevím nic. Moudrá je určitě, číší to z ní. Pátrá v mém nitru. Hledá odpověď na míru mé přízně k ní či co... Je sympatická, taková upřímná. Tak co – řeknu jí to tedy?*

„Všiml jsem si, sestro, včera tvého zájmu o mou knihu. Tu se symbolem slunce... Všiml jsem si i tvého bezděčného pohybu ruky k uzlíčku... i toho následného ustrnutí...“

Andreas podstoupil od stolu a pozvolným krokem se začal procházet po knihovně mezi okny a dveřmi. „Celý večer jsem strávil nad tou astronomickou knihou... V textu jsem nenarazil na nic až tak pozoruhodného... Přesto ale ta kniha v tobě vyvolala docela znatelnou reakci... Hodně jsem přemýšlel.“

Stále se pozvolna procházel po knihovně. „My dominikáni jsme v astronomii a v astrologii hodně znalí. Text ne, text ničím výjimečným není. To ten symbol. Symbol slunce –“ mnich se pozorně zahleděl na mnišku. „Symbol slunce tě, sestro, zaujal.“

Mniška se posadila za stůl. Její výraz nic neprozrazoval.

„Proč ale? Proč tě zaujal právě tenhle symbol?“ pokračoval Andreas.

Ireně se mnich teď už nezdál tak paličatý, mluvil klidně, vyrovnaně. Získával si pozvolna její důvěru, cítila i jistou náklonnost. *Je čas mu začít důvěřovat? Neuspěchám to?...*

„Mám z tebe, bratře, příjemný, pokojný pocit. Cítím z tebe uvážlivost.“

Natáhla se na kraj stolu po jeho knížce a vyrovнала ji hned vedle své knížky z uzlíku.

„Sama nevím... Jedna knížka možná neznamená nic moc. Dvě ale – už třeba mohou vypovědět víc...“

Nalistovala ve své knížce stránku se zvláštním symbolem slunce.

Mnich se zastavil a úžasem pootevřel ústa...

— 20 —

Druhý příchod Krista.

Odborná debata v Terra Deí od rána postupně gradovala.

Biskup ženevský se nechal unést a taky tak trochu spoléhal na všeobecnou otevřenost, kterou proklamoval včera kardinál Borgia. Své podrobné ohodnocení Ulugbekových podkladů pro astrologické předpovědi tedy uzavřel bez scholastických zábran: „A pokud bychom jen hypoteticky připustili, že středem soustavy těchto planet je Slunce, můžeme planetární pohyby vysvětlit mnohem jednodušeji než Ptolemaios. Podívejme se tady na ty výpočty Jupitera. Poloha Země a Jupitera je taková, že Jupiter je skryt za Sluncem, právě naproti Zemi. Tou dobou je v konjunkci. Budeme předpokládat, že obě tělesa se skutečně pohybují okolo Slunce. Země oběhne Slunce za rok a Jupiter za dvanáct roků... A tady, pohleďte. Poloha Země se ve své dráze změní značně rychleji než poloha Jupitera... Vidíte to v těch výpočtech taky?“

Sugestivní otázka donutila k přikývnutí všechny. Překvapivě i biskupa benátského. Ten se ale bleskově vzpamatoval. „Ale pánové. To je nemyslitelné. Z toho by přece plynulo, že Aristoteles se mýlil v tom, že planety obíhají kolem Země. Dokonce i v tom, že planety jsou stále od Země ve stejné vzdálenosti. Pánové, tímto faktem by tvrzení Aristotela byla dost citelně podlomena... No – to je ale pánové... no to je nemyslitelné...”

„Ale, Vaše Excellence,“ pokusil se zklidnit debatu kardinál, „není třeba se tolik vzrušovat. Řekli jsme si přece, že jednat budeme bez zábran... Vezměte jenom, kolik astronomických tvrzení doba již popřela. Připusťme, že tabulky Ulugbeka prokazují ty názory, které zastávali i někteří řečtí astronomové, ale i třeba dva současníci Pietro D'Abano a Cecco D'Ascoli počátkem minulého století. Aristoteles ani Ptolemaios zdaleka neměli tak přesný přístroj, jako je sextant Ulugbekův. Výpočty a pozorování Ulugbeka jsou bezesporu nejpřesnější na světě...”

„Nezbytností jsou přesné výpočty, metodou je správný výklad,“ jen tak pro sebe si potvrdil ženevský biskup.

Pietro D'Abano, otce Gustava ovanula intuitivní myšlenka, někdy něco takového asi četl v klášterní knihovně – okultní grimoár nazvaný Heptameron, ten přece napsal právě Pietro D'Abano... V té knize plné magických rituálů uvádí pravidla pro vyvolávání andělů sedmi dnů, hmm... taky pravidla správného výkladu astrologických horoskopů... Jenže – málokdo je prý umí vůbec jen číst. Tajné písmo... Proč bych to ale říkal tady přede všemi?... Prodebatujeme si to potom jenom s přítelem Mathiasem...

„Ano, přesné výpočty a správný výklad. Ale co víc...“ reagoval kardinál na tichá slova biskupa. „Cecco D'Ascoli byl ve Florencii upálen jako kacíř... Nebyla to ovšem tenkrát pro Svatý stolec žádná výhra. V tomhle výjimečném případě ne. Naopak – byla to tragédie... Až posléze totiž z jeho zápisků inkvizice zjistila, že v tu dobu byl Cecco blízko se stanovením data *Zrození Páně* – tak on nazýval druhý příchod Krista. Přesné datum měl prý vyčíst z osobního Kristova horoskopu... Dokončit Kristův horoskop už ale nestihl – inkvizice byla rychlejší.“

Kardinálovu pracovnu ovládlo napětí. *Kristův horoskop. Existuje horoskop Krista...*

Irena se zahleděla na překvapeného mnicha stojícího teď mezi stolem a okny knihovny.

Cítla vzrušující pocit.

Cítla, že nad ním má navrch. *Nechtěl ses nechat poučovat, tak teď můžeš kroutit hlavou...*

Přisunula po stole blíž k němu obě knihy.

Andreas se posadil. Ani nehlesl, pusou mírně pootevřenou, oči jasné a doširoka otevřené.

Prolistoval knihu z uzlíku.

Byla jiná. Velikost i tloušťka byla podobná, desky byly stejné, počet stran stejný, texty byly ale odlišné.

První astronomická, druhá zjevně alchymistická.

Písmo bylo obdobné, spíš prakticky stejné. Naprosto totožné byly i symboly slunce. *Osm cípů, osm paprsků a kolem dokola arabské číslice 1-2-3-4. Desky i listy vypadají ošuntělé... Hmm... nikdy jsem si téhle knihy až tak nevšímal...*

„Nevěnoval jsem dřív téhle naší knize žádnou mimořádnou pozornost,“ přiznal Andreas a tak nějak pozapomněl na svou ješitnost. „Běžný odborný text, nic mimořádného.“ Listoval v obou knihách vždy na stejných číslech stran. „Obě knihy mají čtyři... ano, mají čtyři kapitoly –“ prudce poposedl a narovnal se v zádech.

Náhle začal listovat zbrkle oběma knihami sem a zase zpátky.

Podíval se krátce na mnišku a zase prolistovával knihy. „Ty kapitoly začínají vždycky stejným slovem. Vidiš? Vidiš to?“

Irena si k němu přisedla a naklonila se nad knížky. *Opravdu. První slovo každé kapitoly je v obou knihách vždy naprosto stejné. První, druhá, třetí kapitola... Ale –*

„Ale podívej, bratře. Podívej na tu čtvrtou kapitolu –“

Andreas si přitáhl knihy. *Čtvrté kapitoly přece začínají také stejně. Ze dvou... ‘Aha... aha... čtvrtá kapitola začíná stejně, další text ale není až tak úplně stejný. Další text je jen podobný... Má to snad o něčem vypovídat? V naší knize je text: Ze dvou tato byla druhá –*

„A v naší – v naší je text: Ze dvou tato byla první...“ vyhrkla Irena a poposedla si nervózně u stolu.

Mnich se pozastavil nad reakcí mnišky. *Co ona ví? Bylo to pro ni převkapiení jako pro mě. Vypadá to, že mi nic netají...*

Pomalou přestával mít pocit, že on je tím zkoušeným, tím vytěžovaným ze svých vědomostí a zkušeností, aniž by přitom věděl úplně přesně, oč jde. *Tak co? – tak já zaútočím, já zkusím něco vytáhnout z ní... ať se ukáže, co ví a co neví...*

„Patří ty knihy k sobě, nebo nepatří? Nejde mi to do hlavy. Jedna kniha ve vašem klášteře, druhá kniha v klášteře našem. Prouille a Toulouse. Podobnosti těch knih jsou nesporné...“

„Taky tomu nerozumím. Možná, možná i v tom tématu může být záměr. Nemyslíš?“ reagovala mniška.

„Ale téma je astronomie a alchymie... Ne – jako zajímavost já tohle беру, nic mi to ale neříká... Nenapadá mě, k čemu je tohle dobré.“

V přesvědčení mnišky Andreas rezignoval dost hodnověrně.

Ireně se proto v očích objevil náznak zklamání. Náznak rozplývané naděje na získání podnětné rady či pomoci právě od něho samého.

O to teď mnichovi šlo. Byl přesvědčen, že mniška ho sem nepřišla zkoušet, nebo dokonce ponižovat.

„Já ale víc, bratře, nevím. Knihou mě vybavila naše převorka. Nebyla v klášterní knihovně. Měla ji ve své převorské knihovně... Je to hodně stará kniha.“ Toužebně pohlédla na Andrease.

Andreas už už chtěl na stáří té knihy reagovat, *ona ta kniha až tak stará nebude... ty číslice jsou přece arabské...* Rozmyslel si to, právě teď se jí nechtěl nějak dotknout. Vcítit její pochybnosti.

Irena si rozpačitě poposedávala. Uhladila si volně splývavý hábit a prstíky si nervózně pohrávala se stránkami knihy.

„Viš, bratře, řekl jsi to sám,“ podotkla váhavě, „třiatřicetkrát je v Novém zákoně zmínka o tajemství... Ze všech těch hovorů s převorkou si myslím... myslím si, že právě tajemství Nového zákona bude tím, po čem asi převorka právě pátrá... Jasně mi to ale neřekla. Opravdu mi to neřekla. Jenže v souvislostech, jak teď spolu hovoříme, tak mi to připadá jako docela dost jednoznačné.“

Odmělčela se na chvíli. „Počkej vlastně – a taky jednou v téhle souvislosti mi převorka citovala to proroctví. Možná jde jen o jakousi letitou pravdu: Cesta k pochopení sebe sama je ti nedaleko. Nehledej. Pozoruj. Vnímej...“

Ježíšova tajemství jsou nám nedaleko... Andreasovi se pomalu rozjasňovalo. „No, víš co? Docela rád chci věřit tomu, že spoustu lidí zajímá Ježíšovo tajemství z Nového zákona. Mě zajímá samozřejmě taky. Ale je to prostě tajemství. A tajemstvím zůstat má.“

„No jenže... Možná to ale tajemstvím nezůstane... Mám dojem, že převorka očekává, že právě my jí v tom pomůžeme.“

„Jak ale?“

„Sama nevím.“

„No tak dobrá. Vyjděme, sestro, z toho, že Ježíš někomu to tajemství zjevil. A tomu já prostě věřím – Ježíšovo tajemství znalo přece více lidí než jenom on... Jistě by to byl býval zjevil někomu, kdo mu byl nejbližší... Nikoliv snad třeba příbuzensky nejbližší, ale spíš jeho srdci nejbližší...“

„V té době byla jen jedna osoba Ježíšovi nejbližší –“

Andreas se jí rázně zahleděl do očí a utrousil: „Marie z Magdaly...“

„Ano. Ježíšovi byla tenkrát úplně nejbližší osobou Marie z Magdaly. Kdo jiný by o tajemstvích měl vědět?“

Cesta k tajemství leží nedaleko...

„Tak je – a Marie z Magdaly nám až tak vzdálená postava není,“ uvědomil si Andreas při jejím vyprávění. „Marie opustila přece po Ježíšově smrti Zemi izraelskou... Odplula přes Sardinii a Korsiku sem k nám do Galie. A – zřejmě se na nějakou dobu usadila nedaleko od nás –“

„Znám tu historii. Připlula údajně i se svou sestrou Martou a s Maximem a Lazarem a s dalšími Ježíšovými přáteli.“

„Ano. Tak to bylo,“ přitakal Andreas. Odhodil zbývající scholastické zábrany a pochlubil se svými vědomostmi: „Marie Magdalská s Marií Kleofášovou a taky Lazar a Marta, Marie Salome a Nikodém a nejméně osm dalších osob z nejužšího okruhu Ježíšových přátel odjelo tenkrát pod vedením Josefa z Arimatie někam sem k nám do Evropy. Možná někdo taky na Cínové ostrovy. Marie mířila do Marseille, Marta odešla do Tarasconu... Není tedy možné, aby tu po nich nic nezůstalo...“

„Přesně tak. Tohle mi zajímavé připadá. Znáš tu historii jeskyně v La Sainte Baume?“ tázavě pohlédla na mnicha.

„Hmm... Malý dominikánský konvent hned po vzniku řádu. Tohle máš na mysli?“

„Nebo taky legendu o tom, že zde byly objeveny ostatky Marie z Magdaly v nedalekém Saint Maximin? – a možná prý i něco důležitějšího?“

„Co důležitějšího, sestro?“

„No – to nikdo dodnes pořádně neví. Alespoň jsem v naší knihovně o tom nenalezla žádnou zmínku. Neznám vůbec knihovnu z jeskyně v La Sainte Baume –“ odmlčela se, „mluví se o nějakých symbolech, o písemnostech, taky o grálu a irských mniších – ale sama nevím...“

Bouře myšlenek se přerušila.

Nastala dlouhá pauza.

Andreas mlčky listoval svou knihou. *Tady – tady jsou číslice...*

„Á – pozor... takhle to možná nebude, sestro...“

Irena naslouchala. *Jak to možná nebude? Co tak možná nebude? O čem mluvíš?...* „Nerozumím ti bratře –“

„Přemýšlel jsem při tom našem povídání. Knihy nebudou z osmého století. Nebudou z doby papeže Hadriána. Myslela jsi to tak?“

„Ano – tak si to ale myslím stále... Formulace v textu nám to dokládají,“ zaváhala mírně, přesto to řekla docela dost sebevědomě.

„Ba ne. Knížky tak staré nebudou. Podívej se na ty číslice.“

Irena trochu roztěkaně pohlédla do jedné knihy, do druhé knihy a pak na mnicha. Nejistě cukla rameny.

„Podívej na číslice. Říkáme jim sice arabské, ony ale mají původ v Indii. Odtud je převzali perští matematici. A teprve od nich je převzali a poupravili Arabové... Do našich končin se začaly šířit až tak v devátém desátém století – ale nejprve hlavně mezi některými matematiky a astronomy. Víš? To je doloženo. Mezi evropskými vědci se začaly používat až tak na přelomu devátého desátého století...“

Irena stále trochu nevěřícně zakroutila hlavou. *Předpokládali jsme vznik té knihy jistojistě nějakou dobu před Dominikem. Dlouho před Dominikem...*

Andreas se jejím překvapením vyprovokoval. Znovu se pokusil přesvědčit ji vahou svých vědomostí: „Pak až na samém začátku třináctého

století hodně pomohl k výraznějšímu rozšíření mladý italský matematik Fibonacci – jeho *Liber Abaci*, *Kniha počtů*. A určitě ses setkala s tím, že mezi lid se výrazněji u nás rozšířily teprve až tak před sto lety.“

Irena se zakabonila. Nechtěla až tak rychle souhlasit. Nechtěla hned ustoupit ze svého dosavadního přesvědčení. *To by ale bylo něco jiného, kdyby kniha pocházela z Dominikovy doby...*

Kývla odmítavě hlavou na stranu, pokrčila neutrálně rameny.

„Víš, hodně jsem včera studoval styl autora téhle knihy.“ Vzal svou knihu do ruky a krátce ještě mnišku napínal.

Odešel mezi regály a přinesl dvě knihy. „O těchhle knihách jsme přesvědčení, že pocházejí z doby raných bratří kazatelů. Autor nám úplně znám není. Texty ale té době jasně nasvědčují. I to, co je v nich popísané.“

Irena přitáhla k sobě ty dvě knihy. Krátce se začetla. „Hmm... hmm...“ přitakala hlavou, sevřela rty a vyznělo to jako vynucený souhlas.

„A podívej se na tyhle iluminace a na ty iniciály,“ ukázal ozdobné obrázky v knize astronomické, alchymistické a ve dvou knihách přinesených. Obrázky nebyly úplně stejné, byly ale hodně, hodně podobné. Barevné tóny byly shodné, ornamenty taky velice podobné. Barvy a kontury byly podobné i s vyobrazenými symboly slunce. Vnucovala se opravdu myšlenka, že iluminátor byl jeden. „Až do třináctého století se iluminace používaly skoro výhradně v knihách náboženských. V knihách světských či odborných se prakticky nepoužívaly.“

Irena byla už opravdu zviklaná.

„A podívej se, v téhle knize astronomické jsou znaky planet. Astrologové tomu říkají planetární abeceda. Pro Slunce se tenhle znak kroužku s tečkou ve středu sice používal už před několika tisíci let, Egypťané ho používali. Ale ty další znaky se systematicky začaly používat až v jedenáctém dvanáctém století –“

Irena rezignovala.

Ona i převorka se zmýlily.

Přesvědčil ji.

„Potěšil jsi mě, bratře. Takhle jsme situaci my posoudit nedokázaly. Hmm...“ listovala mniška ve své knize, intenzivně při tom přemýšlela.

„Měly jsme několik důvodů si myslet, že ty knihy se symbolem slunce jsou již z osmého století. Asi tedy opravdu nejsou –“

Jsi skutečný znalec...

Sáhla znovu po dvou knihách z regálu. „Možná tedy jsou skutečně od raných dominikánů.“

Pohnula hlavou tak, že nebylo poznat, zda souhlasí, či odporuje.

Andreas se pousmál a vlně se podíval na mnišku. Nechtěl si své vítězství už dlouho vychutnávat. „Přemýšlel jsem i o číslicích kolem slunce. Jsou to jistě symboly. Bůh je jeden, dva je pravda a lež, tři je Svatá Trojice, čtyřka jsou čtyři živly, čtyři světové strany a čtyřka je taky symbolem stability.“

„Číslice jsou v kruhu – vyjadřují komplexnost, úplnost...“ nechala se Irena vtáhnout do knihovnickových úvah.

„Ano. Úplnost – a sečti číslice dohromady...“

Irena počítá jedna a dva a tři a čtyři: „Deset,“ zašeptala se zdviženým obočím, „jednička a nula...“

— 22 —

Kardinál Borgia se rozhodl vynést závěr. „Uvědomme si bratři v Kristu, že nejde o nic méně významného než získat pravdivé informace o následném pohybu vesmírných těles. Jedině tak můžeme nahlédnout správně do budoucnosti. Jedině tak budeme znát dráhu planet a hvězd, jediné tak budeme moci přesněji předjímat budoucí hvězdná znamení... Kdo?, kdy?, kde? a jak?“

Potěšující výraz v tváři biskupa Mathiase a otce Gustava byl vyvažován nesouhlasným ošíváním biskupa Georgia.

„Nemůžeme připustit, aby laičtí astrologové pracovali se správnějšími výpočty, než máme my... Aby jejich předpovědi byly přesnější než naše –“

„Vaše Eminence, neopouštějme snad ani v této situaci dogma, že pouze a jenom Bůh smí znát budoucnost. Nemůžeme přece přiznat, že by se do této pozice mohli dostávat laičtí astrologové –“

„Ale, ale – Vaše Excellence,“ naladil kardinál oficiální tón hlasu, „copak neregistrujete, že dlouhodobě osm z deseti proroctví osvícených laiků se naplňuje? Je to snad málo? Pracují s jinými astrologickými podklady, pracují jinými metodami, než pracujeme my... Copak si nejste vědom toho, že i učení Aristotelovo je církví průběžně měněno? Jaképak je to tedy dogma? Copak můžete zavírat oči před tím, že zcela zásadně sama církev upravila i Aristotelovo pojetí kosmu? Že Aristotelův systém absolutně neměnný, absolutně přesný není? Jeho systém padesáti pěti soustředných sfér, ležících jedna v druhé, zredukovala naše církev na pouhých deset sfér... Kdo rozhodl o tom, že devátá byla uměle prohlášena za Prvotního hybatele? Kdo si vymyslel, že desátá nejkrajnější sféra byla pečlivě očištěna od prvotního ohně a světla a osídlena Bohem a jeho suitou?“

Biskup benátský se už už nadechoval k obhajobě svého scholastického postoje. Kardinál ho rázným gestem ruky zastavil. Vyprovokovaný biskupovým nevraživým pohledem Alfonso Borgia ještě dodal, aniž by tak tomu původně chtěl: „Jste vysoce vzdělaný, Vaše Excellence. Nepochybuji o tom, že znáte i jednu z nejdůležitějších tezí aristotelovského učení o časové nekonečnosti a nezničitelnosti vesmíru – byť tedy vesmíru prostorově konečném. Byla to až dogmata církevních Otců, která přiřkla kosmu moment stvoření a moment úplného zániku. Kde máte tedy proklamovanou neprolomitelnost Aristotelových pravd?“

Otec Gustav byl vskutku příjemně překvapen kardinálovou otevřeností. Nepochyboval už o tom, že kardinál je skutečně veden úpěnlivou snahou rozkrýt tajemství hvězd jednou pro vždy. Šlo o hodně...

„Nemějme klapky na očích, bratři v Kristu. Berme uvážlivě to, co skutečně je neměnné a od Boha. A co je od pouhých lidí, byť v církevním taláru... Jde nám o přesné mapy hvězd a znalost jejich budoucích pohybů a nově vytvářených znamení pro naše předpovědi. Nezapomínejte! Jde o největší událost v historii církve... Kdy?, kde?, kdo? a jak?... Jak jsem řekl včera. Nejde o nic menšího než o druhý příchod Ježíše Krista...“

Irena pozvolna odsunula knihy blíže před Andrease a pohledem zavadila o hranatou hromádku na stole zabalenou v bílém plátně. *Tolikrát jsme diskutovali s převorkou v klášteře o tom symbolu slunce. Teprve teď se rozjasňuje. Ty číslice mají význam. Něco nám mají naznačit. Vedou nás ke kombinování. Desítka je číslem dokončenosti, je symbolem Božího desatera, to je vyjádřením základních pravidel chování lidí. Takové chování, které jim umožňuje přežívat. Jednička je Bůh, nula je symbol neexistence, symbol nekonečné prázdnoty. Něco a nic. Bůh a prázdnota. Kombinování... kombinování těch číslic...*

„Cesta k tajemství leží nedaleko...“ Trochu v zasnění pronesla mniška. „Symbol slunce navádí ke kombinování toho, co máme před očima –“ pozvolna pohlédla na Andrease a nechala myšlenku neuzavřenou.

Mnich zvedl oči od knih na stole a jako by četl ve výrazu tváře mnišky dokončení její úvahy. Pak se opřel zády o opěradlo židle a několikrát se zhoupl.

„Cesta k tajemství leží nedaleko... máme dvě knihy v něčem hodně podobné... symbol slunce je víc než jen pouhá iluminace. Ty knihy k sobě patří, jedna bez druhé neříká nic...“

„Ze dvou tato byla druhá... ze dvou tato byla první...“ pronesla Irena, přitáhla si obě knihy se symbolem slunce a začala v nich znovu listovat.

Andreas se zamyslel. Opět se pohupoval na židli, neurčitý pohled nasměroval mezi knihovní regály. *Církev římská přísně vystupuje proti astronomům, proti alchymistům taky – přitom ale shromažďuje všechny jejich poznatky. Bojí se a touží po majetku. To je ono. Astronomů se bojí, že vědí něco víc než kardinálové, že umějí číst budoucnost nebo co. Alchymistů se nebojí, trochu věří, že umějí nebo budou umět udělat elixír mládí a kámen mudrců. Naočko pátrají po moudrostech a věčném životě, jde jim ale jenom o bohatství. Jde jim o moc, jde jim o výrobu zlata z čehokoliv. Na to kámen mudrců. Kolikrát už bylo provozování alchymie zakázané. A přece – náš bratr dominikán Albertus Magnus, Albert Veliký – stal se provinciálem řádu v Německu a pak biskupem řezenským, nakonec se ale vzdal všech těch církevních hodností a uchýlil se do kláštera a tam se věnoval přírodovědnému bádání. Nebo františkáni, čtyřikrát jim bylo přísně zakázáno provozování alchymie v klášterech – stejně báдали dál*

i přes hrozbu vězení. Zákazy se moc neujaly, i mezi kardinály byli zkušení alchymisté – kardinál Vitalis de Furno, dokonce i velký spis o alchymii sepsal...

Až lidstvo zmoudří...

Církev se bojí. Hledá moudrosti ve vědách, jiným ale bádání přísně zakazuje. Bojí se a zároveň prahnou po moudrostech, které prý vedou k výrobě zlata a stříbra. Moc chtějí. Je podobné zmoudření ale to správné?

Až lidstvo zmoudří...

Andreas přerušil dlouhé odmlčení: „Církev usilovně pátrá po největších moudrostech lidstva. U všeho chce být první, nikomu nedovolí, aby před ní něco důležitého zatajil... Touží po poznání budoucnosti, po nesmrtelnosti, touží po bohatství a po moci. Touží po moudrostech, které k tomuhle vedou... Vůbec se nedivím, že opravdoví myslitelé své moudrosti, které považují za důležité pro lidstvo, tak že je hodně pečlivě utajují,“ pokračoval mnich zádušným hlasem ve své úvaze, „hlavně před církví je utajují.“

Mniška ho moc neposlušovala. Stále listovala střídavě v obou knihách na stole, nyní jen krátce a nepřítomně pozvedla hlavu.

Nevnímalá ho tolik. Ani se ho chápat nesnažila.

Sklonila opět hlavu ke knihám a listovala sem a tam.

„Alchymisté prý pro své utajování používají specifickou tajnou řeč,“ pokračoval tedy Andreas ve svém monologu. „Vysoce postavený okultista a astrolog Pietro D’Abano byl kdysi označován mezi okultisty za jejich vůdce... Ve své době byl nejvýše postavenou osobností mezi okultisty...“

Irena nejevila známky přílišného zájmu. *Hmm... Okultista...*

„Pietro D’Abano údajně získal ze starodávných pramenů dokument k správnému počítání doby,“ pokračoval mnich. „Nauka o správném počítání doby je prý součástí rozsáhlého programu záměrného zatemňování textů v proroctvích a horoskopech – aby všichni ostatní mylně chápali texty, které mají před sebou. Alchymisté a astrologové si posílali zprávy šifrované nebo psané tajným inkoustem –“

Andreas znenadání ucítil silný teplý dotek Irenina stehna.

Mniška odsunula knihy a položila před něj kus papíru s narychlo napsaným textem:

P L U M B U M Q

„Pojďme od hvězd k těm proroctvím,“ rozhodl kardinál Borgia.

Je mistrný taktik, pomyslel si biskup Mathias, není už radno podněcovat zbytečné hádky s dogmatickým biskupem Georgiem...

„Otče Gustave, sděl nám všem svoje myšlenky vycházející z tvé analýzy proroctví, která nám Svatý otec poskytl...“

„Jeho Eminence nám včera oznámila, že svou pozornost máme zaměřit na ohlašovaný druhý příchod Ježíše Krista. To mi úvodní situaci v zásadě potvrdilo. Považuji za prokázané, že ona čtyři proroctví jasně směřují k Danielovi, k Lukášovi a k Janovi.“

Stručně pro pochopení jeho úvahy všem ocitoval pár veršů z bible: *...Ta slova, Danieli, zůstanou tajemstvím zapečetěným pro poslední čas. Mnozí budou čištění, bělení a třibení. Zlí lidé budou i nadále zlí a nikdo z nich neporozumí. Moudří však porozumějí. Od zrušení každodenní oběti a vztyčení otřesné ohavnosti uplyne tisíc dvě stě devadesát dnů. Blaze tomu, kdo trpělivě přečká tisíc tři sta třicet pět dnů. Ty však vytrvej až do konce...*

„A papežova proroctví ukazují ještě na druhé proroctví v Janově Zjevení.“

Biskup znovu ocitoval z bible: *Bylo mi řečeno – vstaň a změř Boží chrám i oltář i ty, kteří se v něm klanějí. Nádvoří, které je venku před chrámem, však vynech a neměř ho, neboť bylo dáno pohanům... Zmocním ale dva své svědky, kteří budou prorokovat tisíc dvě stě šedesát dní, oblečení pytlouinou... Ti dva mají moc zavřít nebe...*

„Posledním ustanovením bible, kam papežova proroctví ukazují, jsou právě hvězdné mapy a změny v postavení hvězd. Nikoliv tedy stávající polohy hvězd a planet. Jde o pozice nebeských těles v budoucnosti. Pohleďte do Lukášova evangelia...“ řekl otec Gustav a přečetl krátké proroctví z bible: *Na Slunci, Měsíci a hvězdách budou zvláštní úkazy... Tehdy spatří Syna člověka, jak přichází v oblaku s mocí a velikou slávou. Až se to všechno začne dít, vzpřimte se a pozvedněte hlavy, protože se blíží vaše vykoupení!*

Oba biskupové chladně přikývli, nejevili žádné známky překvapení.

Mnich v černém hábitu provedl malé shrnutí: „Jde tedy o roky dvanáct set šedesát, dvanáct set devadesát a třináct set třicet pět.“

To jsou roky, na které nás papežova proroctví mají pravděpodobně upozornit.“

„Nechápu, kam míří,“ pronesl napůl pro sebe biskup Georgius, „teď píšeme rok čtrnáct set padesát dva po Kristu. Letopočty z biblických proroctví jsou už dávno za námi...“

Ani biskup Mathias z toho nebyl příliš moudrý. Kardinál ale věděl. Vlídne pokynul, aby otec Gustav pokračoval.

„Ono totiž jde o to podstatné – který rok je tím, od něhož ona proroctví máme počítat. Který že rok je ovšem správným rokem jedna.“

Rok jedna...

– 25 –

Andreas ucítil příjemný tlak Irenina stehna.

Instinktivně pohlédl nejprve pod stůl.

Pak zvedl oči k papíru: *PLUMBUMQ*.

Osm písmen.

Plumbum, tedy jako olovo?... a navíc Q... Ona něco vymyslela... Co vymyslela?...

„Kdes tohle, sestro, vyčetla?... Jak jsi na tohle přišla?“

Mniška měla obě tváře rozpálené, oči jiskrné a zrychleně dýchala. „Ze dvou tato byla první... ze dvou tato byla druhá...“ Tiše a zamyšleně šeptala a položila přitom levou ruku na obě knihy. „Ty čtyři kapitoly, ty čtyři číslice v paprscích slunce, součet deset – číslo dokončenosti. Čtyři kapitoly – čtyřka, symbol člověka, kruh – slunce, symbol Všemohoucího. Kombinace čísel...“

Andreas hleděl na knihy, pohled jimi ale procházel do neurčita. Nerozuměl tomu poryvu kusých myšlenek.

Kombinace čísel, první a druhá kniha ze dvou, první astronomická, druhá alchymistická, jedna v klášteře Prouille, druhá v klášteře v Toulouse. *Cesta je nedaleko... Nehledej, vnímej...*

Mnich si uvědomil jakýsi neznámý pocit. Příjemné teplo se mu rozlilo někde tam – za hrudní kosti.

„Ten symbol...“ Vysoukal ze sebe Andreas tiše a přívětivě, „tys to vymyslela... jak jsi to vymyslela?“

Irena se zarděla ještě o trochu více, taky studem a trochu i překvapením: „No, hrála jsem si s čísly... první kapitola, čtvrtý řádek, desáté písmeno – druhá kapitola, čtvrtý řádek, desáté písmeno –“

„Dvě knihy, osm písmen... Kouzelné... Blahopřeji... Opravdu, opravdu jsem – opravdu jsi mě nadchla, sestro...“

„Jenže – není to jenom hříčka? *PLUMBUMQ*. Není to jen náhoda? Plumbum – tak to je celkem jasné, to je olovo,“ uvažovala teď mniška. „Lámu si ale hlavu s tím písmenem Q.“

Nedomyslela to... Nevídí dál za ta písmena... zauvažoval spokojeně Andreas ve své ješitnosti. Hledej dokončenost... desítka je symbolem dokončenosti...

„Víš, ono to asi celé má dávat hlubší smysl... Nebo hlubší souvislosti... Tady asi jde o numerologii a o symboliku...“ Naladil mnich svůj hlas do laskavé výmluvnosti. „Jednička je považována za základ života, za zdroj veškeré energie. Jednička odpovídá Slunce. Dvojka je symbolem rovnováhy a vyrovnanosti. Odpovídá jí Luna. Trojka je náklonnost, trojka znamená planetu Jupiter. Čtyřka je spravedlnost, čtyřka je Saturn. Olovo je symbolem těžkosti a zátěže, v alchymii symbol olova odpovídá Saturnu. Čtyřka Saturn, olovo taky Saturn...“

Pochopila: „Nebo spíš – Saturn je čtyřka, Saturn je olovo... Fajn, ale co písmeno Q?“

Kývl sebevědomě.

„Quadratum...“ řekl ztišeně a odmlčel se s úsměvem na rtech.

Quadratum – čtverec... Čtyřka – čtverec?

„Quadratum, čtyřka, olovo, Saturn – vše souvisí, vše je propojené... Je to ono?“

„Ano, no – ano... je to ono,“ přitakal Andreas a byl najednou cítit náznak spokojenosti a jistoty. „Je to ono... Možná půjde o čtverec olova. Alchymisté hodně často používají magický čtverec olova...“

S upřímným údivem k němu žena zdvihla oči: „Plumbum Quadratum – magický čtverec olova?“

Kardinál Borgia byl ve výhodě, měl k dispozici vypracované stanovisko otce Gustava. Zbylí dva biskupové poněkud rozpačitě po sobě koukali. Nevěděli, zda těmi nechápajícími jsou oni anebo mnich u jejich stolu.

Myšlenky si rychle srovnal biskup Georgius a udělil výtku otci Gustavovi. „Nechápu tvou nejistotu otče Gustave. Naše katolická církev je postavena na Kristově učení. Tím je také jasně dán rok jedna.“

„Ano – a myslí Vaše Excellence rok narození Krista, anebo třeba rok spasení všech věřících, tedy rok Kristova ukřižování?“

Dělá si ze mě blázný?, pomyslel si biskup benátský. „Každý opravdový věřící nemůže smýšlet jinak, než že odvěkým rokem jedna je rok Kristova narození,“ vyřkl rozzlobeně a vyčítavě. Ovládnuv se v poslední chvíli, neskončila jeho poletující dlaň s hlučným plácnutím do stolu.

No, od věků to asi tedy nebude, drahý pane biskupe, ani od rané doby křesťanské...

Biskup se ani nad touto skutečností nikdy nezamýšlel. Bral jako dogma, že narození Krista byl tak zásadní fakt pro lidstvo světa, že prostě celý svět tento fakt uznalo i za svůj a přizpůsobilo tomu i vlastní kalendáře. *Aha... safra... ono asi ne...* utnul své myšlenky s ústy výmluvně pootevřenými.

Kardinál ve snaze nepřipustit přílišnou řečnickou nadvládu dominikánského mnicha uchopil linii debaty a podal sám vysvětlivku. „Ano, ano... Kalendáře byly a jsou odvěkým a zásadním problémem... Vezměte i to, že přece na nedávném Basilejském koncilu byl kardinálem Kusánským předložen k projednání kalendář nový... Rok jedna byl stanoven rozhodnutím církve. Faktem ale je, že se tomu mohlo zákonitě stát, až když se církev křesťanská stala rozhodující mocenskou silou alespoň tady v Evropě...“

To ale přece trvalo celá staletí... touhle myšlenkou se biskup nikdy ještě nezabýval.

„Až v roce pět set dvacet pět, podle našeho současného kalendáře, s tou myšlenkou přišel římský opat Dionysius Exiguus. Opat navrhl – církevní koncil schválil – a sedm let poté bylo uplatněno.“